

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківська обласна рада
Головне управління освіти і науки
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Петриченко Л.О., Масло О.В., Волкова І.В.

***Практикум з української мови
за професійним спрямуванням***

Харків – 2012

УДК 4 У: 651.5 (075.8)

Автори: Петриченко Л.О., доцент, кандидат педагогічних наук;

Масло О.В., кандидат філологічних наук;

Волкова І.В., доцент, кандидат філологічних наук.

Рецензенти: Овчинников М.О. – доцент кафедри гуманітарних дисциплін юридичної журналістики та мовної підготовки ННІ ПМК Харківського національного університету внутрішніх справ, доцент, к.філол.н.;

Черемська О.С. – завідувач кафедри українознавства Харківського національного економічного університету, доцент, к.філол.н.

Петриченко Л.О., Масло О.В., Волкова І.В. Практикум з української мови за професійним спрямуванням. – Харків: ХГПА, 2012. – 104с.

Практикум зорієнтований на досконале оволодіння нормами української літературної мови та дотримання вимог усного й писемного мовлення, а також набуття навичок комунікативно виправданого використання засобів мови. У посібнику вміщено різні письмові завдання, спрямовані на засвоєння орфоепічних, орфографічних, морфологічних, лексичних, словотвірних, синтаксичних норм української літературної мови. Вправи на редагування та переклад текстів допоможуть студентам опанувати ключові моменти ділового спілкування. Видання стане в нагоді викладачам і студентам вищих навчальних закладів.

Схвалено на засіданні кафедри української та російської філології
Протокол № 4 від 24 листопада 2011 року

Завідувач кафедри

І.В. Волкова

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Харківської гуманітарно-педагогічної академії
Протокол № 3 від 08 лютого 2012 року

Голова науково-методичної ради
Харківської гуманітарно-
педагогічної академії

А.А. Харківська

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Орфоепічні норми	6
2. Акцентуаційні норми	9
3. Евфонічні засоби	13
4. Лексичні норми	17
5. Словотвірні норми	28
6. Орфографічні норми	33
7. Морфологічні норми	43
8. Синтаксичні норми	72
9. Офіційно-діловий стиль	82
Післямова	100
Список рекомендованої літератури	102

Передмова

Мова – це не тільки найуніверсальніший засіб спілкування, не лише форма вираження менталітету нації, її долі, характеру, а й один з вирішальних факторів розвитку матеріальної та духовної культури народу. Оволодіння мовним багатством є складовою частиною процесу формування культурного рівня людини. Необхідно знати закономірності, за якими розвивається й удосконалюється мова, підвищувати вправність у її практичному використанні. Адже засвоєння як теоретичних, так і практичних загальних знань спирається на мову як на важливе знаряддя вираження людської думки.

Виявом мовної культури у професійній діяльності, у ділових стосунках є знання наукового та офіційно-ділового стилів літературної мови, уміння ними користуватися, обрати слово відповідно до мети, завдань і ситуації спілкування.

Практикум з української мови за професійним спрямуванням передбачає систематизацію та закріплення знань студентів з усіх розділів курсу. Він зорієнтований на досконале оволодіння нормами української літературної мови та дотримання вимог усного й писемного мовлення, а також набуття навичок комунікативно виправданого використання засобів мови в різних життєвих ситуаціях, під час створення документів з дотриманням етикету ділового спілкування. З цією метою вміщено різні письмові завдання, спрямовані на засвоєння орфоепічних, орфографічних, морфологічних,

лексичних, словотвірних, синтаксичних норм української літературної мови. Практикум містить також завдання, що покликані допомогти студентам правильно оформлювати ділові документи.

Виконання багатьох вправ потребує роботи зі словниками та іншою довідковою літературою, у процесі якої особлива увага звертається на роботу з фаховою термінологією, перекладними словниками; студенти вчаться розрізняти відтінки значень слів і правильно вживати їх у писемному та усному мовленні.

Наприкінці кожного розділу вміщено завдання на редагування, включаючи суржикові явища, та переклад текстів, що допоможуть сформувати у студентів логіко-поняттєві моделі спеціальної термінології, стійкі практичні навички грамотного спілкування.

1. Орфоенічні норми

Завдання 1. Правильно вимовте слова. Поясніть, від чого залежить вимова буквосполучень *дж* і *дз*. Розбийте подані слова для переносу.

Бджілка, пробуджують, дзвінкоголосі, відживати, джерело, гостродзьобі, дзвонити, заїжджати, підземний, дзеркало, джмелі, задзвеніти, сиджу, налагодження, підживити, віддзеркалювати, підзахисний, дослідження, відзимувати, надзвичайний, дзоркіт, дзенькати, дзижчати, джунглі.

Завдання 2. Замість крапок вставте літеру *г* або *г*, правильно прочитайте слова.

...енетика, ...еографія, ...речний, під...рунтя,
 ...ідродинаміка, ...ніт, джи...ун, ...атунок, ...еолог,
 ...уманний, ...ратчастий, ...рунтовий, ...роно, ...рот,
 ...ума, ...уральня, ...едзь, ...авот, ...алера, ...анок,
 ...алерея, ...амак, ...аздувати, ...уля, ...умор, ...рафство,
 але...ро, дзи...а, ле...ітимний, ...устота, ре...іон, а...рус,
 а...рарник, але...орія, ан...іна, ар...о, ан...ел,
 архіпела..., ...авеня, ...алактика, ...ама, ...ан...рена,
 ...астрономія, ві...вам, ...ектар, ...енеало...ія, ...андж,
 ...валт, ...енеза, ...еродот, ...ідравліка, ...імнастика,
 ...іпербола, ...лей, зи...за..., жон...лер, ...іпноз,
 ...іпопотам, ...іпотенуза, ...іпс, ...лосарій, джи...іт,
 ін...редієнт, ...люкоза, дзи...ар, ...омеопатія,
 дема...огія, дис...армонія, діа...ональ, енер...етичний,
 жар...он, ре...ламент, спа...еті, ма...ніт, тан...о, я...уар,
 шля...ер, металур...ічний, ло...іка, ор...анізація,
 педа...ог.

Завдання 3. Прочитайте слова й поясніть вимову приголосних в українській мові.

Приніси, безжалісний, дочці, відчутний, наважся, не мучся, площа, казка, ніж, щітка, молодший, на дошці, милуєшся, щічка, сироїжка, читати, запорожці, намажся, вивізи, на річці, у ложці, чудовий, чашка, щиглик, щастя, чари, часто, щовечора, щebetати, берізка, щонайкраще, щезати, вогко, якби, отже, чимало, чуб, дубки, Великдень, шотландський, норвежці, туристський, парламентський, Чорногорія, куш, депутатський, чудовисько, братство, щасливий, шістсот, чапля, дивуєшся, нігті.

Завдання 4. Поставте подані іменники в давальному відмінку. Поясніть вимову приголосних.

Подушка, щедрівочка, покришка, комашка, маківочка, мурашка, петрушка, доріжка, ніжка, річка, дужка, криничка, копієчка, тітка, квіточка, гіллячка, нитка, хвіртка, пелюсточка, сорочка, молодичка, невістка, смужка, жебрачка, чаєчка.

Завдання 5. Відредагуйте речення.

1. Не дивлячись на погану погоду, спортивні змагання звершилися. 2. По наказу директора школи Юрія Коваленко рекомендовано прийняти участь в городській математичній олімпіаді. 3. При обговоренні була активність, але вибори не відбулись, так як не було кворуму. 4. У нас ще не перевелися взяточники. 5. Ми повинні здати екзамен на цій неділі. 6. До цих пір уряд не прийняв ніяких мір. 7. Такі висказування не сприяють розвиткові добрих відносин. 8. Як Ви відноситеся до цього

предложения? 9. Потрібно вичеркнути перший абзац, я настоюю на цьому. 10. На Ваш виступ прийшли схвальні відзиви. 11. Біжучі справи не дозволяють зайнятися підготовкою до параду. 12. Три брата стрілися після довгої розлуки.

Завдання 6. Перекладіть слова та словосполучення українською мовою.

Безработица, беспошлинный, благоприятные условия, благосостояние, брачное свидетельство, в рассрочку, в розницу, в случае необходимости, вакантная должность, выдвигать кандидатуру, вынести благодарность, делопроизводство, денежное обращение, дисциплинарное взыскание, доверенность, докладчик, должностное лицо, достоверный, из согласия сторон, избирательный участок, извещение, имущественный, испытательный срок, командировка, коренной пересмотр, ликвидация неисправности, литературный памятник, льготный, межведомственный, местонахождение, на общественных началах, на основании, налог, обоюдный, освещать вопросы, поступать в распоряжение.

Завдання 7. Перекладіть текст українською мовою.

Лемки – самые западные украинцы, которые издавна селились в Карпатах на склонах Низких Бескидов между реками Уж, Сан – на востоке и Попрад с Дунайцем – на западе. Сейчас эта территория разделена границами трех государств – Украины, Польши и Словакии. Больше всего лемков проживают в Словакии – они называют себя

„русинами” или „руснаками”, как, впрочем, до Второй мировой называли всех украинцев на Галичине. Меньшая часть лемков – на украинской стороне, в Перечинском и Великоберезнянском районах Закарпатья. На долю польских лемков (как, впрочем, и словацких, но в Словакии эта операция не так напоминала „зачистку территорий”) выпала нелегкая участь – лишение родины. Тех, кто не согласился переселиться сразу после войны в Украину, польские власти в 1947 году принудительно переселили на северо-западные земли страны. Опустевшие села были заселены поляками из Украины, но многие из них так и остались пустовать. После 1956 года лемкам, выселенным под западную польскую границу, разрешили вернуться. Процесс возвращения польских лемков в родные горы продолжается.

2. Акцентуаційні норми

Завдання 1. Переписуючи, поставте наголос у словах. Правильність його перевірте за словником наголосів.

Ознака, валовий, одинадцять, вісімдесят, бовтати, гуртожиток, каталог, беремо, читання, псевдонім, вірші, везти, вести, простий, феномен, випадок, виразний, гостей, загадка, український, навчання, приятелька, ідемо, кидати, закінчити, абиде, разом, винахід, колія, контрактний, котрий, легкий, ненавидіти, автори, донька, дочка, усередині, нести, новий, казки, насамперед, підтвердити, порядковий, спина, кроїти, веретено, дощечка,

Харківщина, вимова, квартал, джерело, зокрема, помилка, позаторік, експерт, шляхом (дорогою), отаман, шляхом перетворень, живопис, прошу заходити, прошу надати відпустку, дивитися скрізь лупу, мати з чогось вигоду, квартира з усіма вигодами, Сумщина, перепис населення, показ товарів, різкий, плато, Ньютон, Грінченко, орач, людська мова, людське ставлення, жалібний голос, жалобний марш, симетрія, індустрія, оптовий, рукопис, центнер, літопис, позначка, диктори, мабуть, мовчазний, беремо, решето, курятина, олень, фартух, косий, довідник, до твого, Дрогобиччина, кілометр, громадянин, ведмедиця, босий, різдвяний, усі до одного, за кого, котрі з присутніх, Покрова.

Завдання 2. Прочитайте слова, правильно наголошуючи їх. Випишіть слова, які мають подвійний наголос.

Байдуже, бажаний, скарби, алфавіт, ринковий, вимога, тонкий, тисячі, весняний, середина, напасть, повстання, висіти, текстовий, усмішка, бюлетень, договір, терези, фаховий, перепустка, завжди, листопад, простий, ясний, черпати, черствий, закладка, яловичина, колесо, граблі.

Завдання 3. Розставляючи наголос, визначте його диференціюючу роль. З підкресленими словами складіть речення.

Атлас, заняття, відомість, батьківщина, прошу, видання, характерний, ніколи, вигідний, адресний, шкода, заносити, викупати, висипати, вигасати, ірис, орган, терен, дякувати, лупа, музика, типовий, обід, вершковий, колос, лікарський, відстояти, гладкий,

господарський, заклад, дорога, кредит, милувати, мокрота, нападати, натужитися, об'єднання, обладнання, пора, потяг, приклад, проклятий, сіяти.

Завдання 4. Утворіть віддієслівні іменники середнього роду на (-ання, -ення). Визначте наголос.

Дихати, завдати, уподобати, повстати, пізнати, питати, навчати, поєднати, визначити, відрахувати, одержати, відкласти, видати, придбати, використати, оприбуткувати, провести, виконати, занести, здійснювати, забезпечити, зобов'язати, виховати, найменувати, відділити, засідати, розпорядитися, опанувати, упровадити, перемістити, наголосити, збагатити, обрати, вигнати, запитати.

Завдання 5. Визначте наголос в іменниках.

Три сини, два учителі, два брати, два лікарі, три дуби, два рази, три шляхи, обидві жінки, чотири роки, два слюсарі, дві книжки, три пісні, чотири стежки, два хліби, чотири трактори, обидві тітки, три соколи.

Завдання 6. Перекладіть слова та словосполучення українською мовою.

Арендные отношения, брать обязательства, быть не вправе, ввиду того, что; вводит в заблуждение, внедрение в производство, во главе, в порядке исключения, в силу изложенного, выплатить долг, гражданское законодательство, залог имущества, наверстать упущенное, общественное мнение.

Завдання 7. Відредагуйте речення.

1. Опера „Тарас Бульба” – одна з найбільш улюблених опер киевлян. Кстаті, хто її написав?

2. По моїй думці, ця рецензія сама глибока і детальна. 3. Документи можна здавати в любий технікум. 4. Приведіть приклади, яким варто слідувати. 5. Стоит напам'ятувати, що осталося підготувати повістку денну. 6. Я склоняюсь до другого варіанта. 7. В області фізики своїми дослідженнями наша країна займає одне з первих місць світу. 8. В час отпуска я подивився інтересний фільм „Мій рідний край”. 9. Білети на нього наперед купила моя жінка. 10. Осмотр студентської художньої самодіяльності окончився. 11. Приймна міністра працює по слідуєчому графіку. 12. Його дії нанесли урон державі. 13. Він являється членом слідчої комісії. 14. Таке рішення протирічило б діючій Конституції. 15. Сьгоднішня характеристика Володимира Зубченко була більш об'єктивною, чим минулорічна. 16. Розповідь про Україну Миколи Харченко була глибокою і інтересною. 17. На мій адрес надійшли заказні листи. 18. Дякую Вас, що прийняли міри. 19. Вибачте мене, так как я вмiшався в ваші справи.

Завдання 8. Перекладіть текст українською мовою.

Культура речи – один из ярких показателей культуры человека. Культура речи – это умение говорить и писать так, чтобы речь была содержательной, точной, выразительной, правильной.

Культурный человек должен знать много слов, уметь в каждом случае выбрать слово, наиболее яркое и удачное; соблюдать установленные нормы лексики, грамматики, орфоэпии, правописания.

Отсутствие культуры речи проявляется в нарушении этих норм.

3. Евфонічні засоби

Завдання 1. Правильно використовуючи засоби милозвучності української мови, доберіть із дужок потрібний варіант. Обґрунтуйте свій вибір.

(В,У) моїй уяві; вона (й,і)де; виникла (в,у) Львові; Олена (й,і) Петро; сказав (у,в)се; (в,у) місті було свято; батьки (й,і) сини; вірю (в,у) справедливість; (і,й)дуть осінні дощі; це було (в,у) Каневі; росте (у,в) глиб (й,і) (в,у) шир; була (в,у)чора; день (у,в) день; степ (і,й) море; море (і,й) степ; дощ (і,й)де; дощ не (і,й)де; підняв (в,у) гору; одягнена (у,в) хвоєю; дивлюс(я,ь) на небо; дивлюс(я,ь) у воду; відбулис(я,ь) збори; зібралис(я,ь) усі; повернемось (у,в) ночі; зайшла (в,у) свою кімнату; він дививс(я,ь); невіддільна (ві,о)д роду; (зі,з) скелі; (в,у) листі є помилки; зупиняючис(я,ь) на кожному кроці; раз (у,в) раз; прийшов(у,в) вівторок; є (і,й) інші твори; (у,в) (у,в)чителя; лікар (в,у) спеціалізованій поліклініці; (в,у)зяти трактор (в,у) користування; одержати (у,в) класі; пішов (в,у) перший клас; доповідь (в,у) першому корпусі; (у,в) зв'язку з затриманням злочинця; твори потрапляють (в,у) руки людей (у,в)сій красі; над (у,в)сяке сподівання; оце (й,і) все; потім він (у,в)війшов; вони (і,й)дуть (в,у) ногу; лунає (у,в) вухах; кімната, (у,в) якій вона жила; навчається (в,у) Львівському університеті.

Завдання 2. Знайдіть порушення милозвучності мови й виправте їх.

1. В дитини заболить пальчик, а у мами – серце. 2. У автобіографії факти і події життя бажано викласти в хронологічній послідовності. 3. Вчення у щасті прикрашає, а в нещасті потішає. 4. Голові зборів належить велика роль не лише в дотриманні регламенту, а і загалом у успішному проведенні заходу. 5. Я ішов і чув крізь стіни і крізь клени, ти шепотіла: я люблю. 6. У електроніці ще чимало нерозв'язаних проблем. 6. В службовій розмові такий момент, як введення у курс справи, має вирішальне значення. 7. Всі здобутки культури у найрізноманітніших галузях науки, виробництва, мистецтва, народного господарства знаходять своє відображення у мові народу. 8. Осінь йде і за собою дощ несе. 9. При складанні документів виникають великі труднощі не лише у доборі потрібних слів, а і в доборі відповідної граматичної форми. 10. Зобов'язуюсь повернути усю суму до 2008 року. 11. За час навчання в школі виступав в районних змаганнях по волейболу. 12. Офіційне повідомлення в пресі з'явиться ввечері. 13. Ламінарія – справжня скарбниця вітамінів, а за вмістом йоду їй взагалі немає рівних серед всього живого. 14. В збереженні природи – спасіння людства. 15. Навчання в школі закінчив в 2007 році.

Завдання 3. Випишіть словосполучення у дві колонки: 1) ті, у яких виправте порушення милозвучності мови; 2) ті, у яких нічого не треба виправляти.

По всіх усядах, один в один, як в воду дивився, над все, аж в піт кидає, стати в позу, став в пригоді, та і усе, так і сяк, а все ж таки, один за усіх, раз в раз, впало в око, отуди ідіть, літо й осінь, юнаки і юнки, живі і здорові, і сяк й так, скрізь і всюди, лихо та й годі, кров в жилах, от і все, один з семи, ліз з шкіри, вийти з ладу, от тобі і маєш, їхав вчвал, хтось з них, озвіться всі.

Ключ. Із перших букв повинен скластися вислів Т. Шевченка.

Завдання 4. Відредагуйте речення.

1. У місті почалася підписка на газети і журнали.
2. На протязі року була велика нагрузка.
3. Акт являється документом, який ґрунтується на незаперечних доказах.
4. У травні нам добавили зарплату.
5. Не мішайте працювати.
6. Почасова оплата.
7. Прийняти міри по схоронності техніки.
8. На фірму терміново потрібен бугалтер.
9. Копії документів не співпадають з оригіналом.
10. Сьогодні в нашім інституті важливе міроприємство – прийом посла Єгипта у Україні.
11. Передові поети і письменники міра піднімають у своїх творах жагучі питання духовності своїх народів.
12. Пока у аеростаті (літальному апараті) піднімався один чоловік, його називали повітроплавцем. Но коли у аеростатах з'явилися пасажири, з'явилося слово пілот (керманіч). Це слово заїмствоване з італійського язика.
13. Ми почули протирічні чутки.
14. Невірні рішення приносять велику шкоду.
15. Ми повинні рішити всі задачі, які стоять на повістці дня.

Завдання 5. Перекладіть слова та словосполучення українською мовою.

Бывший директор; удельный вес; безналичный расчет; взыскать неустойку; временно отстранить; основание для подачи; подлежат возвращению; ответчик; материальные убытки; в силу изложенного; агент по снабжению; административное взыскание; акционерное общество; аптека работает круглосуточно; балансовый отчет; банковское учреждение; без зазрения совести; баллотироваться; безотлагательный; в дальнейшем; в двух словах; в доказательство; в защиту; в знак согласия; в полной мере; в последнее время; выговор; Гражданский Кодекс Украины; двустороннее соглашение; задевать достоинство; заимствовать; заключается в том...; изобилие; злоупотреблять служебным положением; каждый день; листок нетрудоспособности; лицевой счет; лишать возможности.

Завдання 6. Перекладіть текст українською мовою.

Украинское казачество – вооруженные силы Украины – своим военным искусством, храбростью и мужеством спасло украинский народ от угрозы геноцида, физического уничтожения турецко-татарскими завоевателями, а также от посягательств со стороны Польши, которая господствовала на украинских землях, от потери национальной духовности, вообще исчезновения украинской нации. Это имело всемирное значение, поскольку спасение каждого народа нашей планеты обеспечивает сохранность этнофонда человечества.

Однако самый большой вклад в развитие человеческой цивилизации, определявшее ментальность украинского народа, сделало своей конструктивной, творческой исторической деятельностью украинское казачество. Украинские казаки стали мировым феноменом. Они соединили в себе и профессионального воина, и творца материальных и духовных ценностей. В результате их созидательной работы образовалась первая в мире казацкая христианская республика, а потом и Украинская гетманская держава. Казаки свободно работали на собственной земле, без феодального принуждения, развивая интенсивную экономику, первыми на европейском континенте создали форму хозяйства фермерского типа: казацкие хутора, запорожские зимовники. То есть, казаки сделали шаг в ноосферу, и это свидетельствует о том, что украинское казачество – явление планетарное, космическое (О. Апанович).

4. Лексичні норми

Завдання 1. Доберіть українські відповідники до поданих слів.

Абсурд, бартер, автентичний, хобі, авторитетний, дефект, аграрний, континент, акцент, бінарний, адаптація, архаїчний, коректив, біографія, активний, вето, дебют, візаві, одіозний, дистанція, апелювати, дисидент, фіксувати, ексцентричний, анархія, домінувати, екстраординарний, етнографія, конвенція, інгредієнт, симптом, канон, локальний, класифікація, комфортабельний, прерогатива,

маркетинг, лексема, превалювати, координувати, легітимний, регламент, мушля, платонічний, легалізація, попури, імітація, імміграція, еміграція, асиміляція, реєстр, тезаурус, фарисейство.

Завдання 2. Запишіть словосполучення, добираючи з дужок найбільш точне слово.

(Особове, особисте, особливе) посвідчення, (прихильник, шанувальник, послідовник) таланту; (вірна, правильна) відповідь, (доступний, зрозумілий, досяжний) виклад; (обіймати, осягати, охоплювати) посаду; (білет, квиток) трамвайний, (суспільний, громадський) обов'язок, (свідоцтво, посвідчення, довідка) про народження; (сперечання, спір, дискусія) у пресі; (замісник, заступник) директора, (говорити, казати, висловлювати) думки; виборча (компанія, кампанія); (положення, становище) міжнародне, (оплачувати, сплачувати, платити) борги; (діставати, здобувати, набувати) освіти; (навчальний, учбовий) заклад, (характеризувати, описувати, відтворювати) особу; (грунтовне, всебічне, вичерпне) видання; (вичерпна, фундаментальна, глибока) відповідь; (відносини, відношення) в колективі, (вирішальні, корінні, ґрунтовні) зміни; (гармонійний, гармонічний) розвиток особи, (дипломатські, дипломатичні) переговори, (напря́м, напрямок) діяльності, (ступінь, степінь) учен(ий, а).

Завдання 3. До поданих слів доберіть іншомовні синоніми. Дайте визначення, що таке синоніми.

Доказ, родовід, можливий, походження, перебільшення, величезний, відступник,

пригнічення, уболівальник, милозвучність, ватажок, нехтувати, промисловість, союз, пізнавальний, цінник, церковний, злочинний, зразок, мовознавство, обмеження, висновок, вказівка, знаряддя, число, відтінок, байдужість, учитель, країна, льотчик, розумовий, подарунок, нагорода, перевага, запасний, підсумок, священний, одночасний, своєрідність, незалежність.

Завдання 4. Придумайте та запишіть словосполучення з кожною омонімічною парою, беручи до уваги наголос у слові.

Потяг – потяг, вигода – вигода, вразити – вразити, шкода – шкода, атласний – атласний, лікарський – лікарський, обладнання – обладнання, орган – орган, милувати – милувати, нападати – нападати, заклад – заклад, мокрота – мокрота, приклад – приклад, сім'я – сім'я, характерний – характерний, пора – пора, дорога – дорога, замок – замок, плачу – плачу, білизна – білизна, захід – захід.

Завдання 5. Простежте міжмовну омонімію, розрізняючи значення поданих слів в українській та російській мовах.

Другий, рожа, неділя, баня, свита, мішаєш, чоловік, час, сказ, луна, займатися, заказати, лишити, закалятися, заставити, доказати, витікає, відказав, адрес, дурно, гадати, блюдо, смутно, настоювати, горіти, брак, пильний, красний, путати, заказати, заставляти, доказувати, поступити, калитка, книжний.

Завдання 6. Відредагуйте словосполучення і вкажіть, у якому значенні можна вживати виділені

слова.

Наказати за провину, **мішаємо** вчитися, **нагло** поводяться, **дурно** почуваємося, **доказувати** теорему, ваша **фамілія** Іванов, **заказуємо** автобус, **заставляємо** прочитати, **смутно** згадуємо, **відказуємо** у послугі, цілу **неділю** ходимо на роботу, **поступаємо** в університет, **являємось** студентами, **переводити** статтю, **на протязі** місяця, **загубити** голос, **зустрічаються** помилки, у **даний** час, думки **співпадають**, домашній **адрес**, виборча **ділянка**, **гуманітарна** людина, **дипломат** конкурсу, **комунікативні** шляхи, **комфортна** квартира, **особиста** справа з обліку кадрів, **проникливий** вітер, **корислива** книга, країни всіх **контингентів**, **міфологічна** особистість, **музикальний** вечір, **діалектологічна** лексика.

Завдання 7. Поясніть значення паронімів, складіть із ними словосполучення.

Абонемент // абонент, адрес // адреса, адресат//адресант, авторитарний // авторитетний, афект//ефект, баланс // баласт, виборчий // виборний, варта // ватра, визначати // відзначати // зазначати, винахідливий // винахідницький, вирішення // рішення, висвітлювати // освітлювати, відношення // відносини, військовий // воєнний, громадський // громадянський, група // трупа, дебатовати // дебютувати, декваліфікація // дискваліфікація, досвідчений //освічений, дружний // дружній, заява // заявка, звичайний // звичний, книжковий // книжний, компанія // кампанія, легіон // регіон, линути // ринути, людяний // людний, мимохіть // мимохідь,

нагода // пригода, означення // визначення, односторонній // однобічний, орден // ордер, особистий // особовий // особливий, професійний // професіональний, регіон // район, роман // романс, руський // російський, стан // становище, стрес // струс, тактовність // тактичність, технічний // технологічний, усмішка // посмішка, уява // уявлення, факт // фактор, формувати // формулювати, хід // хода, ціна // цінність, чисельний // численний, шторм // штурм, шукати // ошукати, економний // економічний, талан // талант, запитання // питання, об'єм // обсяг, базисне // базове, ділянка // дільниця, ступінь // степінь.

Завдання 8. Відредагуйте речення, знайдіть випадки неправильного вживання паронімів.

1. Дипломатські переговори пройшли успішно.
2. Три дні понижена ціна!
3. Виборна комісія розпочне роботу завтра.
4. Викладач познайомив нас з явищем асиміляції.
5. Потрібно економічно витратити кошти.
6. У мене великий об'єм роботи.
7. Зараз є багато шампунів, які збільшують обсяг волосся.
8. Сьогодні на нашому факультеті обирали декана та його замісника.
9. У нас технологічна перерва.
10. Майбутнє за освіченими людьми.
11. Цей хлопець здібний заробляти гроші.
12. Я завжди путаю Івана із Сашком.
13. Восени місто освічене електронними фонарями.
14. Офіцери прибули у воєнну частину.
15. Ми вивчали військову доктрину України.
16. Мені прийшла повістка у воєнкомат.
17. Комісія, перевіривши діяльність організації, доповіла про показники якості

виконаної роботи. 18. Вона не мала спеціальної освіченості. 19. Зима 1924 року була сніжна та сурова. 20. Говорилося про становлення нових світових рекордів. 21. У 1701 році Києво-Могилянська колегія одержала статут академії.

Завдання 9. Виберіть відповідне слово з дужок.

(Чинне, діюче, дійове) законодавство, (особовий, особистий) підпис, (стан, становище, положення) матеріальне, перший (примірник, екземпляр) документа, бланки (вміщують, містять) трафаретний текст, (в залежності, залежно) від виду документа, (завірити, засвідчити) підписом, документи (виконують, здійснюють) (офіційну, офіціальну) ділову функцію, (підписка, передплата) на періодику, (напрям, напрямок) діяльності, (розбіжність, розходження) думок.

Завдання 10. виправте помилки, спричинені нерозрізненням значень слів-паронімів.

1. Брала участь у виховних закладах.
2. Перевагу надавала природничим наукам.
3. За час роботи у фірмі проявив себе грамотним економістом.
4. Листи від сина приходили із дійової армії.
5. Перевезення пасажирів здійснюється відповідно до діючого законодавства.
6. Вирізняється тактичністю і доброзичливістю у ставленні до колег.
7. Має чисельні публікації в наукових виданнях.
8. Має організаційний хист.
9. Виявив глибинні знання з усіх предметів.
10. Скільки вміння треба було мені прикласти, щоб зібрати їх усіх докупи.
11. Виявила зацікавленість до предметів гуманітарного профілю.
12. У дружнього роду –

глибоке коріння, у гарної пісні – широкі крила.
 13. Незбагненним залишився тільки факт банкрутства нафтопромислової компанії. 14. Нарешті я придбав залізничний білет.

Завдання 11. Оберіть із довідки фразеологізми, які відповідають наведеним тлумаченням. З'ясуйте, в яких стилях вони функціонують.

Не йде справа на лад; дратувати кого-небудь; короткий термін; змінювати поведінку відповідно до обставин; говорити про щось незначне, марнуючи час; перехитрити, ошукати кого-небудь; нічого не вартий; з'ясується у майбутньому; цілком зрозуміло; заплутати кого-небудь; порушити важливі, актуальні теми; основа чого-небудь; те, що скеровує кого-небудь в житті; враховувати щось; говорити про що-небудь.

Довідка

Брати до відома; без тижня день; спіймати на вудочку; грати на нервах; вести мову; чорним по білому; тримати ніс за вітром; збити з пантелику; теревені правити; провідна зірка; покаже час; гріш ціна в базарний день; кінці з кінцями не сходяться; на злобу дня; наріжний камінь.

Завдання 12. До наведених слів і словосполучень доберіть іншомовні відповідники, подані в дужках. З'ясуйте, які з наведених слів є кальками та з яких мов.

Старовинний, художнє читання, швидкий поїзд без частих зупинок, підпис, протиставлення, життєпис, уподібнення, широка мощена дорога, шафа для схову цінних паперів, віч-на-віч, кінець,

передовий загін війська, кімната для навчання, застаріле слово, віршовий розмір, визначення, поневолення, прийдешній, особа, вступник, застава, розподіл.

(Асиміляція, експрес, персона, біографія, сейф, авангард, фініш, архаїзм, дактиль, декламація, абітурієнт, рабство, магістраль, грядущий, автограф, аудиторія, антикварний, антитеза, тет-а-тет, дефініція, іпотека, класифікація).

Завдання 13. Запишіть іншомовні слова українською мовою.

Асимметрия, дизъюнкция, квадрильон, парашют, мотто, Измаил, коэффициент, триллион, референдум, Чикаго, визави, синус, клиентура, билль, діаграма, компютеризация, жюри, трансконтинентальный, інновація, компаньон, аукционный.

Завдання 14. Відредагуйте словосполучення, уникаючи русизмів.

Освідчена людина, біля тисячі сторінок, видне місце в літературі, даний документ, це виключно важливий факт, положити на шкаф, тратити час даремно, шахматна доска, у всіх відношеннях, з цього витікає, надавати значення, поверхове відношення до роботи, слідуюча пара, протилежна сторона вулиці, листок бумаги, любиме заняття, кидатися у вічі, працювати круглодобово, мраморний підвіконник, небезпечні качелі, кататися на коньках, іменно в цей день, здібний до всякої роботи, учбовий корпус, об'єм знань, зайшов на пару хвилин, на зборах є більша половина, доказати

теорему, попасти в ціль, відмінити закон, калорійна їда, піти на рибалку, домашній адрес, ефектні засоби, виключити світло, залічити рани, музикальне училище, сердечні хвороби, книжний магазин, нажати на гальма, учений степінь, мова йдеться про, загубити силу, знімати квартиру, непригодний до служби, здати дежурство, обезвредити противника, по ділам служби, полоса перешкод, перевод по службі.

Завдання 15. Подайте правильні українські відповідники зазначених кальок.

В остаточному рахунку, грошовий перевод, другим разом, викинути мусор, напасти на слід, на слідуючий день, загубити свідомість, лишній білет, обезболююче лікарство, цікаве міроприємство, грузовик, співставляти факти, заключити угоду, згідно до планів, думки співпадають, жилі будинки, залізнодорожній технікум, визвати лікаря, хочу сказати наступне, лишити стипендії, губити час, по прямому призначенню, воєнний коледж, бути в готовності, понести втрати, нести показання, відклонити пропозицію, в певній мірі, перетворювати в життя.

Завдання 16. Відредагуйте словосполучення, уникаючи тавтології та плеоназму.

У лютому місяці, руйнівний смерч, послати геть, сатирична карикатура, вільна вакансія, мій власний погляд, пакети для пакування, саджати в саду саджанці, вперше знайомитися, 10 тисяч гривень грошей, в серпні місяці, довга і тривала подорож, бачити сновидіння, адреса місця проживання,

пам'ятні сувеніри, період часу, на сьогоднішній день, по 20 сторінку включно, перспектива на майбутнє, широко поширений, передовий авангард, сервісне обслуговування, обмежені ліміти, народнофольклорна практика, колишній екс-боксер, рух широко поширився, потерпіти повне фіаско, існують різні варіанти, промовець промовляв слова зрозуміло, яскраво зазеленіла зелень, свої індивідуальні риси, кожна хвилина часу дорога, адреса проживання.

Завдання 17. Відредагуйте речення.

1. Необхідно постійно приймати міри щодо поліпшення обслуговування населення.
2. Внаслідок літніх пожеж народному господарству задано значних матеріальних збитків.
3. До магазину „Світлячок” поступили в широкому асортименті телевізійні запчастини.
4. Працівники відділу ознайомилися з випискою з протоколу офіцерських зборів.
5. Начальник підписався на кілька періодичних видань.
6. Вітаємо Вас, шановний Микола Іванович, з п'ятидесятилітнім ювілейним вечорі виступили поети, письменники, художники і артисти.
7. Він просидів цілий вечір, обдумуючи свою автобіографію.
8. Переверніть сторінку, продовжуйте далі.
9. Невільно приходить на думку слідуюче.
10. Ми не маємо достатніх навиків і тому нічого в нас не отримується.
11. Старостат відбудуватиметься щонеділі у вівторок в 11 годині.
12. Слідуюча стаття розходів нашого заводу – охорона оточуючого середовища.
13. По телефону справки не надаються.
14. Виробництво

скоротилось із-за нехватки сировини. 17. Висловіть своє відношення до подій у країні. 18. Регістрація учасників олімпіади проводиться з дев'яти до одинадцяти годин. 19. До характеристики прикладається: атестат, справка з місця роботи, виписка з протоколу зборів трудового колективу.

Завдання 18. Перекладіть подані словосполучення українською мовою.

Уклониться (зрителям, от службы, от курса), действующий (апарат, законодательство, расписание, лицо), область (науки, Харьковская, вечных снегов), сеть (рыболовная, телефонная, паука), питание (общественное, электрическое).

Завдання 19. Перекладіть текст українською мовою.

Становление и развитие авторского права в России существенно отличается от истории авторского права западноевропейских стран и США. Книгоиздательское дело в России вплоть до конца XVIII века считалось государственной монополией. Важной особенностью авторского права России была тесная связь с цензурным законодательством, которое родилось значительно раньше. И первый авторский закон в России появился в рамках законодательства о цензуре. Утвержденный 22 апреля 1828 года новый цензурный устав содержал специальную главу, которая называлась „О сочинителях и издателях книг”. Указанная глава, состоявшая всего из 5 статей, дополнялась более развернутым положением о правах сочинителей, которое служило приложением к Цензурному уставу. По данному закону, касавшемуся лишь

литературных произведений, сочинитель или переводчик книг имел „исключительное право пользоваться всю жизнь своим изданием и продажей оной по своему усмотрению как имуществом благоприобретенным” (п. 1 Положения). Но защита авторского права ставилась в зависимости от соблюдения цензурных правил, поскольку „напечатавший книгу без соблюдения правил Цензурного устава лишался всех прав на оную” (п. 17 Положения).

5. Словотвірні норми

Завдання 1. Утворіть від поданих слів нові з префіксами *при-*, *пре-*, *з-*, *с-*.

Міський, орієнтувати, єднати, тримати, кордон, шкільний, трусити, їхати, рвати, творити, тихий, бігти, хороший, цідити, хилитися, дивний, клеїти, погано, йти, мудрий, робити, носити, хитрий, класти, кинути, ховатися, сунути, шити.

Завдання 2. Запишіть слова, поставивши на місці крапок потрібні префікси.

...зирливий, ...буття, ...звище, ...зидент, ...доріжжя, ...освященний, ...палити, ...садибний, ...системний, ...коштовний, ...людія, ...слати, ...клад, ...гріти, ...формувати, ...цікавий, ...чистити, ...зентація, ...класти, ...тендент, ...міський, ...свячений, ...бічний, ...хвалений, ...формувати, ...питати, ...хвилюватися, ...чепити, ...цементувати, ...системний.

Завдання 3. Випишіть зі словника 8-10 термінів (за фахом) з префіксами *роз-*, *без-*, *з-(с-)*, *при-*, *пре-*. Складіть з ними речення.

Завдання 4. Оберіть і запишіть потрібну букву в префіксах поданих слів. Пригадуючи поняття "асиміляції", вимовте ці слова правильно.

Ро(з,с)пускають, о(д,т)цвіли, (з,с)чистити,
 (з,с)фабрикувати, ро(з,с)сіяти, ро(з,с)шити,
 о(б,п)сипати, бе(з,с)таланний, (з,с)цілити,
 ро(з,с)кинулася, бе(з,с)сонний, (з,с)горіти,
 чере(з,с)сідельник, ро(з,с)повідати, бе(з,с)жалісний,
 за бе(з,с)цінок, (з,с)буджувати, бе(з,с)перестанку,
 (з,с)хилятися, бе(з,с)хмарний, ро(з,с)удливий,
 ві(д,т)критий, ро(з,с)писка, (з,с)трушувати,
 чере(з,с)плічник.

Завдання 5. Утворіть прикметники від поданих слів.

Ладога, гігант, юнак, Прилуки, контраст, солдат, ілюзіоніст, пацифіст, завод, грек, публіцист, невістка, егоїст, зап'ястя, захист, дочка, агент, об'їзд, заздрість, асистент, жалість, інститут, запуск, емігрант, масло, опонент, Цюрих, Карабах, радість, область, студент, виїзд, млість, хвастати, сонце, пристрасть, тітка, баласт, пропагандист, юнак, випуск, кріпак, злість, контраст, сирота, бурят, вояк, латиш, ткач, калмик, печеніг, щастя, якість, нацист, вартість, комендант, усно, екстреміст, серце, кількість, кістка, публіцист, жалість, форпост, ненависть, Переяслав, тиск, кореспондент, захист, інгуш, компост, президент, тиждень, Біла Церква, Кавказ, Алтай, Рига, Чемерівці, честь, Чернівці, Жовті Води, Сорочинці, Яр-під-Зайчиком, Ла-Манш, Франкфурт-на-Майні, Одарка, Люксембург, Чукотка, Петербург, П'ятихатки.

Завдання 6. Від поданих іменників утворіть

прикметники за допомогою суфікса -ськ(цьк). В одну колонку запишіть слова, у яких відбулися зміни кінцевих букв на позначення приголосних, а в другу—ті, у яких змін не відбулося. Поясніть правопис.

Методист, Овруч, Голландія, Цюрих, парубок, Лейпциг, казах, Прип'ять, Кривий Ріг, шах, волох, місто, водолаз, альпініст, Мекка, Іртиш, товариш, Гаага, пірат, тюрк, словак, Гнилець, Довжик, Бобичі, Двірець, чех, Дамаск, пророк, університет, баск, Поволжя, Луцьк, Буг, черкес, люди, Пожог, Дорогобуж, Люб'язь, Стовпяги, Меджибіж, Устилуг, Білий Колодязь, Чаниж, Євсуг, Біла Береза, Розваж, Звози, Облоги, Уріж, Осняги, Збуж, Кагарлик, Дзвиняч, Бортничі, Клинець, Закаблуки, Вінниця, Гринчук, Дрогобич, Грушвиця, Кременчук, Родатичі, Бахмач, Прилуки, Глеваха, Слабаш, Одеса, Скоморохи, Омбиш, Черкаси, Залісся, Сабадаш, Грянчиха, Товстоліс, Золотухи, Калюс, Вараш, Гайсин, Львів, Ямпіль, Гурзуф, Перевали, Умань, Словіта, Джурин, Радомишль, Рай, Рідкодуб, Роздол, Остер, Слобода, Любинь, Ворзель, Бовдури, Груд, Суми, Губин.

Завдання 7. Від поданих прикметників утворіть іменники за допомогою суфікса *ин(а)*.

Гуцульський, уманський, харківський, вінницький, галицький, солдатський, слобожанський, батьківський, турецький, волинський, луганський, житомирський, кріпацький, вояцький, прилуцький, донецький, дрогобицький, хмельницький, панський, гайдамацький, тульський, чернівецький, одеський, черкаський, львівський, полтавський, смоленський.

Завдання 8. Утворіть від першого іменника прикметник і запишіть словосполучення.

Буг, лиман; Кавказ, краєвид; Франція, столиця; Гадяч, церква; Париж, музеї; Дрогобич, педуніверситет; казах, традиції; Калуш, район; товариш, матч; Дамаск, сталь; Прага, торт; Гаага, суд; Санкт-Петербург, білі ночі; Рига, вулиця; Мекка, святині; Черемош, води; Ірак, традиції; латиш, студенти, Львів, університет; Кременчук, автомобіль, завод; Карабах, сутичка.

Завдання 9. Знайдіть у реченнях порушення словотвірних норм.

1. Потрібно було співставити факти.
2. Комп'ютери оснащенні запам'ятовуючими пристроями.
3. Він чудовий аранжировщик.
4. Зіпсувався вимірюючий прилад.
5. Міліцейське відділення було неподалік.
6. Неоправданість цих методів стала очевидною.
7. Де ваш завідуючий?
8. Університетові потрібен знаючий студент.
9. З ладу вийшов гальмуючий пристрій.
10. Для студентів нашої групи ця сесія була дуже виснажуюча.
11. Зміцнення виконавчої дисципліни будемо обговорювати на зборах.
12. Поїзд, що рухався з високою швидкістю, зробив попереджуючий сигнал.
13. Митники вимагали від нас супроводжуючі документи.
14. На екрані з'явився біжучий рядок.
15. Закуповочна ціна занадто висока.
16. Серед постраждалих було двоє американців, один англічанин, троє громадян Нідерландів.
17. Уряд звітував про випереджаючі темпи економічного

зростання. 18. Миючі засоби тут найдешевші.

Завдання 10. Запишіть графічним скороченням загальноприйняті вирази, назви тощо.

Північно-східний, академік, громадянин, викладач, бібліотека, область, сантиметр, дивись, видавництво, район, місяць, виробниче об'єднання, озеро, і так далі, і подібне, наприклад, нашої ери, село, сторінка, том, імені, 1941-1945 роки, 2007-2008 навчальний рік, 20 гривень, порівняйте, заступник, таким чином, заочне відділення, примірник, професор, завідувач, острів, четверте видання.

Завдання 11. Запишіть приклади різноманітних аббревіатур, які б позначали: а) посади; б) звання (військові, учені, почесні); в) назви установ, закладів та організацій; г) імена людей; д) одиниці виміру; є) географічні поняття. Поясніть правопис аббревіатур.

Завдання 12. Поясніть зміст поданих скорочень.

МВС, НДІ, завуч, загс, облвно, МО України, Компрез, НАН, ДАІ, МОЗ України, МЗС, МВФ, ОВС, ЦВК, ЖЕК, ЖЕУ, АПК, АН, ВАК, ВТТ, ЕОМ, ТЕЦ, ФП, РВНО, СБУ, КЗпП.

Завдання 13. Відредагуйте подані речення.

1. За раніше домовленою домовленістю ми відвідали музей університету. 2. Заняття в університеті на цей день були відмінені. 3. В області науки й культури помітні деякі зрушення. 4. Палата общин збирається на свої засідання за мажоритарною системою. 5. У цьому жарті є доля істини. 6. Дякуючи підтримці спонсорів, підприємство налагодило виробництво. 7. Нам треба задіяти молодь і ми вмісті будемо вирішувати

слідуючі питання. 8. Це устрійство механізма списано по непригодності. 9. Ця кандидатура у всіх відношеннях підходить нам, бо він в кінці кінців у всьому знає толк. 10. В учбовій частині заслухали всіх без виключення. 11. Ми будемо приймати участь у всіх міроприємствах. 12. Бувший міністр виступив на собранії.

Завдання 14. Перекладіть текст українською мовою.

Многие думают: интеллигентный человек – это тот, который много читал, получил хорошее образование (и даже по преимуществу гуманитарное), много путешествовал, знает несколько языков.

Интеллигентность не только в знаниях, а в способностях к пониманию другого. Она проявляется в тысяче и тысяче мелочей: в умении незаметно (именно незаметно) помочь другому, беречь природу, даже в привычке вести себя скромно за столом, не мусорить вокруг себя – не мусорить окурками или руганью, дурными идеями (это тоже мусор, и еще какой!)

Интеллигентность надо в себе развивать, тренировать – тренировать душевные силы, как тренируют и физические силы (Д. Лихачев).

6. Орфографічні норми

Завдання 1. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, м'який знак.

Кин..те, винос..ся, Уман..щина, кул..тура, лл..ет..ся, ділян..ці, сіл..с..кий, творін..ня, секретар..,

хабар.., мен..ший, учител..ці, чес..ність, пан..щина,
нен..чин, Натал..чин, прип'ят..с..кий, майбут..нє,
людс..кіс..т.., перевір..те, бурул..ці, лял..ці, гіл..ці,
Сибір.., цвірін..чати, оболон..с..кий, лар..ки,
закарпат..с..кий, русал..чин, велетен..с..кий,
безбат..ченко, Вас..чин, брун..ці, таріл..ці, жмен..ці,
жін..ці, вишен..ці, Тетян..ці, рибон..ці, схован..ці,
дон..ці, берез..ці, мотуз..ці, галуз..ці, Куз..ці, Вал..ці,
молот..ба, різ..ба, майбут..нє, повір..те, с..вятина,
камін..чик, зупин..ці, роз..кіш, стріл..ці, матін..ці,
п'ят...сот, знаряд..дя, волин..с..кий, степ..

Завдання 2. Перепишіть слова. Поставте, де потрібно, апостроф.

Суб..єктивний, духм..яний, надвечір..я,
зобов..язання, возз..єднання, пор..ядок, різьб..яр,
перемир..я, з..ясувати, тьм..яно, перед..ювілейний,
Лук..янівський, обов..язок, з..явитися, повітр..яний,
об..їжджати, об..єднання, пів..ящика, довір..я,
зв..язок, медв..яний, Мурав..йов, дзв..якнути,
передз..їздівський, пів..єпархії, верф..ю, арф..яр,
сурм..яний, під..юджувати, мерэф..янський,
пред..явити, львів..янин, рутв..яний, дріб..язковий,
опам..ятатися, пр..ямувати, дит..ясла, сором..язливий,
В..ячеслав, Заполяр..я, Мін..юст, пост..ядерний,
м..якість, кур..йозний, торф..яний, В..язьма,
м..ясопостачання, вузлов..язальний, цв..яшок,
любов..ю, під..їхати, розз..явити, роз..яснити,
пів..ананаса, пів..Азії, пів..ягоди, між..ярусний,
миш..як, грав...юра, пів..Європи, кам..яніти, сузір..я,
Солов..йов, у безслів..ї, розп..ясти, р..ятівний, ім..я,
полум..яний, надвечір..я, від..їжджати, п..ятизлотник,

без..ядерний, п...еса, без..якірний, безслав..я,
 нав..язливий, нав..ючений, різнотрав..я, заозер..я,
 об..явити, підребер..я, бур..я, бур..ян, кров..ю,
 міжбрів..я.

Завдання 3. Поставте подані іменники в давальному відмінку.

Кладка, кулька, зіронька, квітка, жінка,
 авоська, бджілка, голка, валер'янка, нічка,
 вихователька, жменька, гуска, свинка, стеблинка,
 сиротинка, білка, колиска, люлька, кізонька, миска,
 внученька, Снігуронька, оболонка, футболка, динька,
 доріженька, кицька, рибалонька.

Завдання 4. Перекладіть подані слова українською мовою. Поясніть уживання апострофа чи м'якого знака. Порівняйте буквеній запис і вимову.

Павильон, ледниковый, дробь, отрежь,
 компаньон, предъюбилейний, карьера, обезьяний
 (питомник), объем, желчь, вратарь, Зауралье,
 разъезд, шампиньон, медальон, Приамурье,
 деревянный, фотосъемка, виноградарь,
 обязательства, предьявляют, Харьков, уменьшить,
 семьдесят, девятьсот, появиться, подъезд, миллион,
 объезжать, предгорье, душистый, имя, шестьдесят,
 кобзарь, исправьте, Купянск, бунтарь, отмерьте,
 съешьте, Запорожье, восемьсот, Поволжье,
 девятьсот, семьюдесятью, четырёх, четырьмя,
 гордостью, поставьте, альянс, Рейкьявик, поупитр,
 пьедестал, пятак, зелье, Полесье, мышьяк,
 Запорожье, вратарь, меньшинство, стул, карандаш,
 секретарь, запорожский, французский, соль,
 почтальон, мягкий, объединение, мяч, объявление,

матерью, пять, память, премьера, отъезд, кровью, любовью, семья, съездить, съест, девять.

Завдання 5. Від наведених слів утворіть прикметники, запишіть їх у три колонки:

- а) ті, у яких відбувається спрощення приголосних лише у вимові;
- б) ті, у яких спрощення приголосних відбувається у вимові й фіксується на письмі;
- в) ті, у яких не відбувається спрощення.

Проїзд, кар'єрист, улестити, хвастати, пестити, комендант, мастити, ремесло, випуск, кості, кількість, диригент, журналіст, перехрестя, злість, пропагандист, заздрість, баласт, агент, користь, захист, безсмертя, область, випуск, місто, якість, умисел, масло, щастя, студент, екстреміст, інтелігент, турист, форпост, виїзд, доблесть, радість, гігант, дилетант, антифашист, президент, нацист, публіцист, честь, індивідуаліст, швидкість, совість, центрист, контраст, тиждень, вартість, зап'ястя, пристрасть, випуск, парламент, оптиміст, кореспондент, жалість, ненависть, вартість.

Завдання 6. Перекладіть українською мовою наведені слова, порівняйте їх правопис у російській та українській мовах.

Лейбористский, шестьсот, радостный, выездной, устный, ненавистный, вестник, доблестный, областной, постный, участник, университетский, сердце, солнце, завистливый, запястный, медалистке, перстня, выпускной, стелить, шестнадцать, недельный, скоростной, поздний,

консультантський.

Завдання 7. Перепишіть, вставте, де потрібно, пропущені букви.

Пристраст..ю, навман..я, затиш..я, нехворощ..ю, суд..ів, пас..я, суд..єю, Поліс..я, пташин..ий, погодин..ий, латат..я, дерев'ян..ий, лібрет..о, юн..ат, юн..ість, лін..ю, област..ю, під..ати, мадон..а, агрес..ія, конфет..і, ел..іни, ов..а, і..міграція, ем..іграція, ан..отация, кор..еспондент, воз..єднати, кров..ю, шос...е, фін..и, курін..ий, олен..я, павутин..я, об..ігати, один..адцять, Ган..а, гол..андський, священ..ий, священ..ик, сказан..ий, неказан..ий, шален..ий, сторіч..я, сторіч.., Керч..ю, Іл..івна, угід..ь, стат..ей, стат..єю, суд..ів, ір..аціональний, кожушин..ий, збіж..я, жовч..ю, Новорос..ійськ, Калькут..а, Одес..а, Одіс..ей, Філіп..ов, мір..а, інтермец..о, ан..али, суф..ікс, Прус..ія, прус..ький, л..яний, л..ється, міськ..ом, сімдесятиріч..я, шален..ий, роз...бросення, закон..ий, Поділ..я, безвин..ість, очищен..ий, с..авці, безсмерт..я, кут..я, міц..ю, роздоріж, буквен..ий, неблаган..ий, без..астережний, корін..я, безчест..я, напружен..ість, знан..я, широчен..ий, лебедин..ий, годин..ик, письмен..ик, жит..я, ніч..ю, спросон..я, заповід..ю, роздоріж..я, повноліт..я, сіл..ю.

Завдання 8. Поставте іменники в орудному відмінку однини, обґрунтуйте написання.

Сіль, вихованість, мати, вісь, мудрість, вуаль, чверть, розкіш, галузь, іскристість, верф, латинь, постать, ширість, любов, зав'язь, швидкість, лінь, парость, необачність, повінь, паморозь, вість, смерть,

рись, мідь, путь, тінь, міць, відданість, єдність, смерть, сталь, деталь, грань, осінь, зелень, врожайність.

Завдання 9. Запишіть слова, на місці крапок поставте, де потрібно, пропущені букви. Поясніть правопис слів.

С..нус, соц..ологія, іл..юстрація, ак..умуляція, Дік..енс, тр..умф, рад..ус, Бр..танія, ж..рі, б..лет, граф..ка, ц..ркуль, его..зм, ш..фр, реж..м, тон..а, ім..унітет, прогрес..ивний, барок..о, кас..ир, Галіл..ей, акс..ома, дис..кус..ія, хоб..і, шас..і, нет..о, поз..ція, ш..рма, ц..ферблат, суб..єкт, порт..єра, ре..страція, дос..є, каз...но, колон..ий, еф..кт, мас..а, Тольят..і, Га..ті, антен..а, бенз..н, мас..ивний, сюр..еалізм, ш..мпанзе, новел..а, субс..д..я, депоз..т, на..вний, к..ювет, миш..як, комп..ютер, міл..ярд, Лейпц..г, Цюр..х, Мадр..д, клі..нт, брут..о, ан..али, д..прес..ія, Рус..о, д..лер, Т..бет, інт..грал, кур..єр, марк..т..нг, підпр..ємство, кат..горія, р..гіональний, експ..диція, інт..лігентний, комп..тентний, мен..джмент, респ..ктаб..льний, тол..рантний, темп..рамент, ф..номен, абон..мент, авт..нтичний, акр..д..тація, ап..ляція, гард..роб, ет..кетка, пр..ц..дент, ат..стат, д..плом, економ..чний, р..жим, р..комендація, т..хнологічний, секр..тар, адмін..страція, кат...горія, д..ректор, пр..з..дент, ком..рційний, р..візор, р..дактор, косм..толог, реф..рент, мод..льєр, інж..нер, т..рапевт, д..р..гент, ас..стент, в..т..р..нар, др..с..рувальник, кінор..ж..сер, фотокор..спондент, фр..з..рувальник, д..спетчер, в..т..ран, ан..ст..зіолог, Брюс..ель, Ч..каго, л..мон,

Андор..а, інту..ція, Ч..лі, кань..он, Мек..а, п..ед..стал,
дос..є, конферанс..є, Рос..іні, ан..отація, лібрет...о,
ас..амблея, тер..аса, тра..кторія, ал..егро, д..сц..пліна,
д..візія, Гіп..ократ, б..язь, бракон..єр, кон..юнктура,
граф..н, м..гдаль, в..мпел, ск..п..дар, к..парис, к...ргиз,
к..зил, к..нджал.

Завдання 10. Запишіть слова правильно.

Електро/силовий, св..ято, різ..ба,
тепло/обмінний, як/таки, не/по/людськи, тим/то,
неначеб/то, віце/ президентський,
саціал/демократичний, сам/один, загально/ освітній,
право/бережний, воле/любний, дерево/обробний,
автомобіле/будівний, вантажно/розвантажувальний,
контрольно/вимірювальний, важко/розчинний,
легко/перероблювальний, гр...юкати,
загально/промисловий, абсолютно/сухий,
діаметрально/протилежний, мере..тіти, гіл..яч..я,
різко/окреслений, суспільно/необхідний, пів/міста,
десяти/річний, вісімдесяти/поверховий,
науково/технічний, чотир...ма, радіо/технічний,
всесвітньо/історичний, історико/культурний,
возніс..я, ялин..ці, механіко/автомобільний,
ст..пендія, військово/морський, д..канат,
військово/полонений, військово/зобов'язаний,
кисло/солодкий, рожево/білий, жовто/гарячий,
південно/східний, пів/Києва, Луган..щина, т..мяно,
старий/пр..старий, осві..чений, карма..ький,
розлож..стий, від/далік, благословен..ий, дал..на,
А(а)кадемія Н(н)аук України, З(з)бройні С(с)или
України, генерал/лейтенант, контр/адмірал,
воєнно/стратегічний, воєнно/промисловий,

інженер/механік,	ракето/носний,
автомобіль/цистерна,	авіа/десант, мікро/вольт,
пів/документа,	авто/фургон, напів/розпад,
джерело/знавство,	машино/пис, кіно/репортаж,
магнітолог/астроном,	англо/манія, діло/водство,
член/кореспондент,	віце/консул, грам/молекула,
вчитель/словесник,	макро/економіка,
геолого/промисловий,	натурально/речовий,
геолого/розвідувальний,	
виставково/демонстраційний,	виробничо/споживчий,
близько/споріднений,	близько/розташований,
англо/французький,	техніко/виробничий,
транспортно/експлуатаційний,	загально/науковий,
вузько/фаховий, жовто/блакитний,	м'ясо/молочний,
молочно/консервний,	вище/зазначений,
гвинто/подібний,	високо/розвинений,
важко/доступний,	авто/тракторний,
емоційно/забарвлений,	спортивно/оздоровчий,
автомобільно/тракторний.	

Завдання 11. Запишіть слова разом, окремо або через дефіс.

Що/години, ні/би/то, зробив/би, того/таки, хто/ж/то, хтозна/скільки, ані/ж, побачив/же, як/от, де/сь, хоч/би, немов/би/то, як/найдалі, або/що, не/аби/хто, аби/де, наче/б/то, коли/б/то, аби/коли, що/осені, де/які, що/до, що/ж/до, що/миті, тільки/що, так/таки, ні/з/яким, де/сь/то, будь/у/чому, таки/написав, все/таки, хто/зна/відкіля, тому/що, казна/з/яким, як/найглибший, будь/із/ким, сам/таки, будь/коли, стій/бо, хто/зна/де, таки/прийшов, прийшов/таки, що(ночі), дарма(що), до(речі),

з(поперед), на(втікача), куди(небудь), по(двоє), коли(не)коли, не(сьогодні) завтра, аби(як), хоч(не)хоч, отож(то), де(коли), з(проміж), з(дня)на(день), хіба(що), куди(небудь), пліч(о)пліч.

Завдання 12. Прочитайте, поясніть правопис власних назв.

Чумацький Шлях, Нікітський ботанічний сад, Хрещення, сузір'я Великий Віз, Організація Об'єднаних Націй, Полярна зірка, планета Земля, гора Говерла, село Нове, Голосіївський парк, вулиця Ярославів Вал, Рада Європи, Автономна Республіка Крим, Генеральний Секретар ООН, Президент України, Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні, Верховний Головнокомандувач, Патріарх Православної Церкви, Південний полюс, Північний Льодовитий океан, Генеральний Прокурор України, Великі Луки, Івано-Франківськ, Міністерство освіти України, Національна академія наук України, Харківський національний університет, Будинок науки і техніки, МВФ (Міжнародний валютний фонд), Нобелівська премія, Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти України, Святвечір, Міжнародний жіночий день, Біблія.

Завдання 13. Перекладіть текст українською мовою.

Язык

Знаменитый баснописец древней Греции Эзоп был рабом философа Ксанфа. Однажды Ксанф захотел пригласить гостей и приказал Эзопу приготовить самое лучшее. Эзоп купил языки и приготовил из них три блюда. Ксанф спросил,

почему Эзоп подает только языки. Эзоп ответил: „Ты велел купить самое лучшее. А что может быть на свете лучше языка! При помощи языка строятся города, развивается культура народов! При помощи языка мы изучаем науки и получаем знания, при помощи языка люди могут объясняться друг с другом, решать различные вопросы, просить, приветствовать, мириться, давать, получать, выполнять просьбы, объясняться в любви. Поэтому нужно думать, что нет ничего лучше языка”. Такое рассуждение пришлось по сердцу Ксанфу и его гостям.

В другой раз Ксанф распорядился, чтобы Эзоп приобрел к обеду самое худшее. Эзоп пошел опять покупать языки. Все удивились этому. Тогда Эзоп начал объяснять Ксанфу: „Ты велел мне сыскать самое худшее. А что на свете хуже языка? Посредством языка люди огорчают и разочаровывают друг друга, посредством языка можно лицемерить, лгать, обманывать, хитрить, ссориться. Язык может предавать, оскорблять. Может ли быть что-нибудь хуже языка?!” Предание гласит, что не всем гостям было приятно слышать этот ответ Эзопа.

Завдання 14. Відредагуйте речення.

1. Обговорюючи проблему текучості кадрів, думки майже всіх присутніх на засіданні співпали.
2. Мова йде про саме важне, що по крайній мірі грає велику роль в нашому житті.
3. Вітя Шандрук являється самим хорошим студентом першого курсу нашого факультета.
4. Новий масив швидко

застроювався. 5. Відповідно з постановою ми зробили все на самому високому рівні. 6. Потрібно добре себе вести в суспільних місцях. 7. Музика була страшно приємна. 8. В університеті я починав дорослішати за рахунок чужого досвіду. 9. Однією з проблем являється проблема змісту знань. 10. З листопада по грудень місяць учнями мають написатися заяви про те, що вони хочуть прийняти участь в незалежному тестуванні знань.

7. Морфологічні норми

Іменник

Завдання 1. Перекладіть слова українською мовою, визначте й зіставте категорію роду в обох мовах. Доберіть до них означення.

Недуг, президиум, тезис, посуда, тушь, ампула, боль, Сибирь, филиал, кризис, дробь, підпись, путь, адрес, живопись, корь, летопись, шатер, уголь, ярмарка, польнь, кафе, запись, продаж, рукопись, пятно, машинопись, надпись, мебель, ответ, перекись, польнь, россыпь, сыпь, степень, тетрадь, мел, достоинство, собака, перепись, степь.

Завдання 2. Утворіть форми родового відмінка множини іменників.

Граблі, фарби, шаровари, старости (на весіллі і групи), легені, сосни, війни, хвороби, долоні, колоди, апельсини, бороди, голови, баклажани, болгары, валянки, корови, дороги, берези, іскри, статті, львів'яни, слов'яни, молдаване, цигани, русини, грузини, солдати, грами, чоботи, серця, поля, плечі,

обличчя, подорожі, тіні, канікули, заповіді, зустрічі, галичани, вірмени, вольти, гальма, гастролі, гланди, городяни, гривні, джинси, житла, калосі, кілограми, консерви, корективи, кримчани, лазні, мандарини, помідори, туфлі, шорти.

Завдання 3. Запишіть іменники в родовому та орудному відмінках однини і, якщо можливо, у називному відмінку множини.

Нежить, рояль, муляр, футляр, ювіляр, столяр, базар, табір, каменяр, школяр, тунель, аерозоль, фенхель, бляхар, цвинтар, Псалтир, кухар, лицар, цар, звір, шампунь, перекис, тюль, бандероль, толь, туш, дріб, мігрень, папороть, пил, снігур, хабар, ступінь, степінь, якір, Ігор, путь, вуаль, міль, коментар, розкіш, обличчя, оратор, маляр, архітектор, пекар, скляр, бар'єр, яр, харків'янин, вугляр, Лазар, бунтар, шахтар, ліхтар, тесляр, секретар, кобзар, вісь, газетяр, доповідь, повість, мідь, любов, мати, суть, міць, ніч, олівець, біль, смерть, річ, ненависть, полин, чверть, ртуть, повість, сіль, жир, інвентар, радість, суддя, німіч, жовч, каламуть, більшість.

Завдання 4. Визначте речення, у котрих допущено помилки в узгодженні прикметників з іменниками. Виправте їх.

1. Далека Сибір вабила мене своєю загадковістю. 2. Ти можеш не отримати учену ступінь. 3. Мої батьки недавно придбали нову шкіряну мебель. 4. Нестерпна біль змушувала цілу ніч крутитися. 5. Моя собака надзвичайно розумна. 6. Вона придбала прозору тюль. 7. Цей шампунь

якісний? 8. Рукопис Івана Петровича лежала на столі. 9. Нас чекала довга путь. 10. Золоті колосся пшениці сяяли на сонці. 11. Із сильною нежиттю я прийшов на заняття. 12. Ми розійшлися по робочим місцям. 13. Я йшов по вулицям міста й дивувався їх красі.

Завдання 5. Визначте рід іменників.

Поні, маестро, кенгуру, ательє, аташе, какаду, меню, бюро, Керч, шимпанзе, фрау, рефері, фламінго, сулугуні, мадам, салямі, Хоккайдо, Гаїті, АЗС, НДІ, кашне, депо, кольрабі, барбекю, авеню, інтерв'ю, альма-матер, Батумі, фойє, Ай-Петрі, ЦНБ, ФПК, табло, ГЕС, Сан-Франциско, Кіліманджаро, Борнео, ХТЗ.

Завдання 6. Уставте, де це потрібно, пропущені літери в іменах. Підкреслені імена провідмінійте.

З...наїда, Ізабел...а, Іван...а, Інес...а, Рим...а, Та...сія, Таміл...а, Нон...а, Тет...яна, Ул...яна, Апол...он, В...ячеслав, Марія...на, Но...на, Сте...ла, Сніжа...на. Сав...а, І...полит, Е...мануїл, І...ларіон, Ге...надій, Ко...стянтин, Іл...я, І...нокентій, Кири...ло, Не...лі, Не...ля, Неоні...ла, Бе...ла, Діа...на, Жа...на, А...ла, Ігор..., А...на, Ан...же...ла, Ган...а, Е...ма, Е...ла, І...на.

Завдання 7. Від поданих імен утворіть форми імен по батькові для осіб жіночої та чоловічої статі. Запишіть їх у родовому, давальному та кличному відмінках.

Хома, Яків, Олег, Броніслав, Сава, Юрій, Тимофій, Микита, Марко, Нестір, Федір, Арсен, Данило, Ничипір, Кузьма, Савелій, Семен, Захар, Микола, Денис, Потап, Андрій, Богдан, Борис,

Василь, В'ячеслав, Віталій, Валерій, Гліб, Григорій, Герасим, Дементій, Дмитро, Євдоким, Євген, Євгеній, Зіновій, Ілля, Ігор, Іларіон, Йосип, Купріян, Кирило, Костянтин, Леонід, Лука, Михайло, Мефодій, Микола, Прокіп, Петро, Руслан.

Завдання 8. Знайдіть і виправте помилки, пов'язані з правилами утворення імен по батькові. Поясніть ці правила.

Як^{ич}, Васи^{лійович}, Анд^{рієвна}, Григор^{ійович}, Нікі^{тічна}, Іль^{їнішна}, Іл^{льович}, Вітал^{ьович}, Дмитр^{ійович}, Лу^{ковович}, Проко^{ф'євич}, Митро^{фановна}, Гавр^{илч}, Дмитр^{ієвич}, Миха^{йлевна}, Васи^{льовна}.

Завдання 9. Подані прізвища запишіть у родовому та орудному відмінках у формі жіночого й чоловічого роду. Підкреслені прізвища провідмініайте.

Гуца, Голо^{вня}, Токар, Крав^{ченко}, Мат^{війчик}, На^{єнко}, Мірош^{ниченко}, Кузь^{мук}, Ман^{ьо}, Гай, Семен^{ець}, Вівчар, Гай^{дай}, Кир^{чів}, Драй-Х^{мара}, Нечит^{айло}, Мозоль, Мель^{ничук}, Лисо^{го}, Кривоніс, Гречуха, Мажуга, Бала^{бей}, Дра^ч, Скл^{яр}, Чубар, Леон^{тович}, Павло^{вський}, Сивокінь.

Завдання 10. Подані словосполучення поставте в давальному відмінку однини. З трьома з них складіть речення.

Студент Костюк, ректор професор Терещук Олександр Васильович, перекладач Демченко Тетяна Юріївна, секретар Дмитро, колега Захар, лаборант Комар, академік Іщенко Владислав Павлович, начальник Сидорчук Іван Тихонович, директор

Марчук Олександр Вікторович, генерал Шевченко Ростислав Дмитрович, проректор Самохвалов Станіслав Миколайович, президент Погрібний Василь Петрович, редактор Смолинчук Ніна Петрівна, кореспондент Тимошко Катерина Юріївна.

Завдання 11. Запишіть у формі давального відмінка однини. Наведіть граматичні варіанти.

Колодяжна Василина Кирилівна, Савич Леонід Олегович, Хміль Дмитро Ілліч, Вудаш Тимофій Львович, Нестеренко Костянтин Корнійович, Мурашко Лев Казимирович, Тихохід Лук'ян Любомирович, Христин Петро Олексійович, Шульга Софія Анатоліївна, Соляник Вікторія Леонтіївна, Харковець Єлизавета Платонівна.

Завдання 12. Провідмінійте власне прізвище, ім'я та ім'я по батькові. Поясніть правила їх відмінювання.

Завдання 13. Провідмінійте жіночі прізвища. Поясніть правила відмінювання прізвищ на позначення осіб жіночої статі.

Лебединець, Руденко, Перепелиця, Скубій, Листоноша, Коваленко, Сердюк, Муха, Повалій, Потоцька, Мелентьєва, Гулевська.

Завдання 14. Запишіть географічні назви українською мовою.

Забайкальє, Рассыпное, Воронеж, Енисей, Антильские острова, Арабатская Стрелка, Аргентина, Балтика, Артемовск, Иркутск, Витебск, Каир, Белгород-Днестровский, Брюссель, Вена, Венгрия, Верховцево, Вьетнам, Гебридские острова, Дальний Восток, Днестр, Европа, Енакиєво, Ессентуки, Іерусалим, Звенигородка,

Йоханнесбург, Ильичев, Каменка, Краснополье, Левобережье, Лейпциг, Мадрид, Мукачево, Израиль, Ницца, Новосибирск, Объединенные Арабские Эмираты, Первомайск, Кисловодск, Приволжье, Иордания, Порт-Саид, Пятихатки, Рижский залив, Сан-Франциско, Обь, Вязьма, Октябрьск, Цюрих, Шахтерск, Швеция, Шпицберген, Южная Австралия, Нижний Новгород.

Завдання 15. Запишіть подані прізвища українською мовою.

Ломтев, Лесков, Чичиков, Фёдоров, Репин, Афанасьев, Татищев, Зверев, Чичиков, Гурьин, Радищев, Семёнов, Наседкин, Плещеев, Хрущёв, Прокофьев, Вересаев, Иогансен, Беспалов, Бердяев, Алябьев, Лазарев, Каменев, Алфёров, Местковский, Ильин, Кириллов, Тажибаев, Ивич, Воинов, Писарев, Фёдоров, Лихачёв, Григорьев, Пресняков, Воробьёв, Хмелёв, Рабинович, Новиков, Третьяков, Юрьев, Щипачёв, Столетов, Писарев, Лукьянов, Муромцев, Гордеев, Луговской, Лебедева, Зиновьев, Баранцевич, Бабич, Кочеев, Белов, Каменева, Донской, Куницын, Кирпичёв, Подгорный, Твердохлеб, Мотрич, Царьков, Дрёмова, Григорьев, Свечкарёв, Подкопаева, Александров, Бабаев, Баранников, Веревкин, Ветров, Виноградов, Вознесенский, Гордеев, Ермаков, Жванецкий, Зубарев.

Завдання 16. Від поданих іменників утворіть форми родового відмінка однини. Обґрунтуйте вживання відмінкових закінчень.

Париж, Сибір, цемент, маркетинг, акт, графік,

острів, капітал, клуб, квадрат, залік, екзамен, договір, список, ректор, принцип, сертифікат, атестат, ваучер, Єнісей, долар, побут, прибуток, батальйон, експерт, формуляр, бланк, об'єкт, лист, трамвай, документ, секретар, предмет, портфель, Дніпро, метр, паспорт, банк, об'єкт, диплом, атом, інвентар, Кобзар, штаб, симпозиум, телефон, зв'язок, статут, оператор, вуз, стаціонар, склад, університет, стандарт, гектар, спосіб, радіус, театр, відділ, кодекс, принцип, каталог, відсоток, деканат, мінімум, заробіток, диспут, контингент, Ірак, кисень, фільм, сектор, орендар, степінь, ступінь, фон, стенд, сантиметр, симптом, патент, буквар, протокол, факт, чагарник, номінал, парламент, успіх, кіловат, глобус, спорт, електроліз, каталог, уривок, Кривий Ріг, Дон, Київ, Крим, Донбас, Дінець, Тернопіль, Кавказ, рік, абзац, штаб, журнал, бензин, вплив, кредит, кілограм, гастроном, гопак, мед, палац, Іртиш.

Завдання 17. Запишіть словосполучення, добираючи з дужок потрібні іменникові закінчення.

Дії керівного апарат(а,у), жодного звук(а,у) не було чути, п'ятого листопад (а,у), чекали осіннього листопад(а,у), у машині бракує вал(а,у), підійшли до прибережного вал(а,у), укладання ділового папер(а,у), у продажу немає папер(а,у), для третього акт(а,у) п'єси, через відсутність акт(а,у), про нестачу товарів, біля районного центр(а,у), від центр(а,у) цього кола провести радіус, цій сукні не вистачає пояс(а,у), характерно для нашого географічного пояс(а,у), десять градусів мороз(а,у), чекаємо на студент(а,у) Мороз(а,у), номер банківського

рахунк(а,у); заява декан(у,ові), написати ряд стат(ей,ів), одержати багато відомост(ей,ів), наявність деяких якост(ей,ів), перерхувати по пальц(ях,ам), читати по склад(ам,ах), передати Сергі(ю,єві), нагадати слухач(єві,у), відмовитися від радост(ей,ів), охорона ліс(а,у) від пожеж, за винятком таких галуз(ей,ів), вивчення стат(ей,ів) кодексу, заповнення поточних відомост(ей,ів), вихід до тролейбус(а,у), доповісти директор(у,ові), пан(у,ові) Бондар(ю,єві), подарувати міст(у,ові) Харков(у,ові,єві), надати прав громадянин(у,ові), не пошкодив жодного життєво важливого орган(а,у), гарантійного термін(а,у) не встановлено, відповідно до асортимент(а,у).

Завдання 18. Прочитайте слова-назви осіб за професією чи родом діяльності. Випишіть ті форми іменника, які слід уживати в ділових паперах.

Секретар, завідувач, завідувачка, буфетниця, водій, шофер, секретарша, директор, директорша, працівниця, професорка, професор, лікарка, лікар, працівник, інженер, касирка, бухгалтерша, секретарка, замісник, заступниця, прем'єрша, дипломат, декан, соратниця, соратник, викладач, викладачка, співробітник, співробітниця балерина, друкарка, друкар, доярка, художниця, поет, адміністраторша, керівник.

Завдання 19. Відредагуйте подані конструкції.

1. Майор Марчук віддала розпорядження.
2. Наша керівник повернулася з відпустки.
3. Головний прокурор Ольга Данилівна Назаренко застеріг.
4. Старша викладачка В.М. Іванченко

запитувала. 5. Доповідачка Коваленко зазначила. 6. Протокол профспілкових зборів заводчан. 7. Звертання городян до міськради. 8. Продавщиця Назаренко запізнилася на роботу. 9. Доповідав головна бухгалтер Петрова Н.М.. 10. Заступниця директора Ткаченко А.Г. підписала. 11. Президент фірми В.Ф. Паламарчук зателефонували. 12. Учителю Семену Якичу Півтораку. 13. Наша головний інженер розпорядилася. 14. Дільничка лікарка зобов'язана була надати першу медичну допомогу. 15. Наша бухгалтер оголосила повістку денну. 16. Виступила видатна вчена-біолог Т.П. Панковська. 17. Попередження деканату надруковано. 18. Пропозиції штабу слід врахувати. 19. Лаборантка В.Ф. Вишневська записала. 20. Старша бухгалтер нарахувала. 21. Вірші читала акторка. 22. Медсестричка не з'явилась. 23. Представлена до винагороди льотчиця Н.С. Виноградова. 24. Наша голова колгоспу наказала. 25. Фізичка С.В. Хоменкова проводила заняття. 26. Відома вчена оприлюднила. 27. Ця лікарка була на гарному рахунку. 28. Вовлічення в роботу студентів необхідно. 29. Балерина дякувала слухачам.

Завдання 20. Запишіть у кличному відмінку.

Анатолій Ілліч, Віра Костянтинівна, Надія Володимирівна, Петро Панасович, Микола Петрович, Людмила Михайлівна, Віктор Сергійович, Сидір Якович, Григорій Хомич, пан генерал, брат Іван, пан полковник, сестра Марина, пані Лариса, пан Арнольд, бабуся Олена, Васильчик, подруга,

Людвіг, Довбуш, знавець, боєць, горобець, хлопець, Катерина, кобзар, Марія, Андрій, мама, тітка, дівчина, покупець, дідусь, читач, Рибалка, перукар, учень, Микита, Ілля, помічник, Мірошник, Бойко, Кравець, Ярема, Довбуш, Олексієнко, громадянин Шевчук, пан директор, шановний колега, дорогий друг, пан завідувач, пані Тетяна, Олег Олександрович, Олена Олексіївна, брат Петро, лікар, незнайомий юнак чи дівчина, товариш лектор, пані Галина, викладач Фоменко, товариш студент, сестра Світлана, громадянка, добродійка, учитель, Коваль, Наталія, Наталя, Світлана, Нінель, школяр, Олексій, Павло, Олександр, дід, сестра, тато, син, князь, швець, продавець, борець, кравець, Джордж.

Завдання 21. Відредагувати речення.

1. Ця студентка являється студенткою нашого університета.
2. Абсолютна більшість цих розпоряджень виконана.
3. Більша половина працівників заводу захворіла на грип.
4. Оксана Сергіївна Павлюк здала усі кандидатські іспити.
5. Завод заключив договір на продаж оргтехніки.
6. Провести слідуючий інструктаж по техніці безпеки у листопаді цього року.
7. Заява в одному екземплярі.
8. Більша половина випускників нашого інститута поїхала цього року на роботу за кордон.
9. Строк повноважень посла України закінчується у травні місяці 1998 року.
10. У крамниці вже немає осінніх чоботів.
11. Потрібно написати свою автобіографію.
12. Метер тюлі коштує п'ятдесят гривнів.
13. Користуватися цим ножом для нарізання саямі - просто чудово.
14. Письменник зобразив

образ. 15. Студент зацікавився різницею між математичною степенню і науковою ступінню. 16. На заводі з'явилась вільна вакансія. 17. За чотири години часу. 18. Передовий авангард. 19. У цьому магазині широкий вибір штор, а тюлі гарної немає. 20. Я люблю ходити по вечірнім вулицям Харкова. 21. На 20 травня ситуація склалася складна. 22. Ми притримуємось такої ж думки. 23. Потрібно забезпечити населення питтєвою водою. 24. Витяг з протокола оформлений невірною. 25. Пожарники справились зі своїми обов'язками. 26. Газіровані напитки у продажу не надійшли. 27. Вся інформація розміщена на дошці об'яв. 28. Іванов В.І. поступив в університет у 1998 році.

Завдання 22. виправте орфографічні та лексико-стилістичні помилки.

Опера має авторитет у глядачів, агенство, сказано на мій адрес, Києво-Могилянська Академія, аренда, митися в бані, Служба Безпеки України, чужа біль, в більшості випадків, благополуччя населення зростає, овочева блюдо, інженер-будівник, інформативні бюлетні, брильянт, цікава брошюра, гарні буси, поїздка у Венгрію, вивіз продуктів, взаємовідношення між людьми поліпшилися, ні під яким видом, з виду випустили, виздоровлення, без виключень, ставити у вину, виписка з листа, завідувач відділом, святкова відкритка, відношення до справи, розпочинається галаконцерт, купила гов'ядину, дипломник конкурсу, діловедення, довіреність, виступити з докладом, експрезидент, по заказу, затрати чималі, знайомство з цим

документом, малювати кісточкою, візитна карточка, смачна лапша, з нагоди Конституції, натошак, малі ножниці, об'єм продукції, подача документів, покупка товару, розторгнення договору, тези виступів, текучість кадрів.

Завдання 23. Перекладіть текст українською мовою.

Слово „живет”. Как это понимать? Ведь слово не человек, не животное, не растение. Слово живет, пока живет народ, его создавший... Живет, изменяется. Развивается и язык, к которому оно принадлежит, благодаря этому.

Слово, пока оно существует, не остается надолго неизменным. Оно рождается, когда это нужно народу, оно существует, меняя свое значение и свой звуковой состав. Значит живет, пока народ нуждается в нем (*Г. Успенский*).

На конгрессе по лингвистике и информатике ученые провели эксперимент в переводе с одного языка на другой, соревновались ЭВМ и человек. Хотя все варианты перевода, которые предложил компьютер, жюри признало правильными, но человек опередил машину по точности, а в синхронном переводе и по времени.

Прикметник і займенник

Завдання 1. Утворити від поданих прикметників, де це можливо, форми вищого і найвищого ступенів порівняння.

Довгий, малий, смаглявий, гарний, білолиций, худючий, поганий, низький, сліпий, крутий, кримінальний, веселий, затишний, променисто-синій, солодкий, мертвий, металевий, дешевий, вороний, дрібнюсінький, досконалий, чорно-білий, шоколадний, приміський, страшнючий, білявий, швидкий, короткий, важкий, тонкий, дорогий, величезний, ідеальний, м'який, предобрий, близький, хитрий, повен, блакитноокий, смутний, брудний, дзвінкий, чепурненький, буланій, дубовий, чорнісінький, холоднючий, малюсінький, молодий, короткий, глибокий, високий, добрий, зручний, великий, багатий, старий.

Завдання 2. Запишіть у дві колонки нормативні та ненормативні форми ступенів порівняння.

Якнайважчий, більш рішучий, найбільш доцільніший, самі низькі ціни, дотепніший, найефективніший, сріблястіший, доречніший, найздоровенніший, глухіший, найменш продуктивний, зрозуміліший, менш зрозумілий, нижчий, самий високий, найкращий, коротший, ледь теплий, самий менший, ліпший, могутніший, височезніший, допитливіший, більш освічений, менш зрозуміліший, найдобріший, якнайбільший, найсмачніший, розумніший, самий добрий, надзвичайний, солодший, найсумніший, гарніша, менш складний, наймиліший, менш зрозуміліший,

найромантичніший, найбільш щасливий, самий відомий, більш здібний, старший, тонший, найдобріший, більш зручний, самий розумний, найширший.

Завдання 3. виправте неправильно утворені форми прикметників у поданих словосполученнях.

Самий високий, самий улюблений процес, більш відвертіші слова, менш зрозуміліші поняття, найбільш вдаліший експеримент, найменш перспективніший науковець, вища міра покарання, кращі кадри фірми, найбільш прогресивніший, сестра молодше мене, вона старша Петра, практика корисніша навчання, більш краща ситуація, прибуток більший затрат, найкримінальніше середовище, будинок вищий дерева, найдемократичніша держава, найпрофесійніший злодій, масштаби значніші наших.

Завдання 4. Утворити присвійні прикметники від поданих іменників у всіх родах.

Орел, мавпа, директор, заєць, Ігор, тітка, верблюд, Варка, зозуля, Дорош, Франко, Солоха, сестра, Лідія, Андрій, Сава, змія, Ілля, гуска, собака, кінь, Микола, подружка, козачка, тітка, донька, дочка, вовк, товариш, Валя, Петро, Ольга, Оля, Сергій, Надія, Надя, Юлія, Юля, Настя, Марійка, Соломія, батько, столяр, Андрій, Одарка, Наталка, птах, миша, крокодил, кінь, сорока, сусід, бик, корова, Меланка, Мелашка, Параска, Віталій, невістка, няня, молодиця, Стеха, Зоя, Анатолій, Костянтин, Юрій, секретар, Стельмах, Інга, школяр, Денис, Богдан, Василь, столяр, лікар, сторож, солдат,

курсант, командир, Тарас.

Завдання 5. Поставте словосполучення в орудному відмінку однини.

Плакуча верба, свіжа риба, найбільша площа, широка межа, гаряча вдача, найскладніша задача, висока вежа, синій плащ, нестерпний біль, дорога пектораль, цінна бандероль, дружня порада, майбутні події, суботня зустріч, темнолице дитя, білолиці дівчата.

Завдання 6. Виправте, де необхідно, орфографічні та лексико-стилістичні помилки.

На азіатському континенті, багата героями, багаточисленні документи, безбілетне перевезення, безналічний, больничний листок, братерська могила, бувші в'язні, важко хвора сестра, великодний тиждень, виключні здібності, високоосвідчений, відсутній порядок, вірні рішення прийняти, властивий для літератури, внештатна посада, всезагальна увага, всесвітньо-відомий діяч, язичеський обряд, шарикова ручка, наслідки Чорнобильської катастрофи, від чистого серця, ціле життя попереду, хороше відношення, хлібо-булочні вироби, уютна кімната, учений ступінь, учбовий процес, уманьська школа, углова кімната, у нього важкий характер, у трудну хвилину, терпелива людина, на сьогоднішній день, суспільний діяч, у суперечливих ситуаціях, призвали на срочну службу, справочні матеріали, зробив слідуочий висновок, сливочне масло, скрипічний ключ, Ровенська область, робочий телефон, рідкі випадки, всестороннє вивчення, вживання у більш вужчому

значенні, гармонічні відносини, грецький горіх, викладання гуманістичних дисциплін, дана тема зацікавила усіх, екстренне, живописна місцевість, це зайвий раз підкреслює, заключні результати, здатний до навчання, мебельний магазин, торгівельний майданчик, риночний.

Завдання 7. Відредагуйте речення.

1. Прошу Вас більш ретельніше вивчити ці питання. 2. Петренкові пропозиції не мали підтримки. 3. Вчора він отримав наказний лист і грошовий перевод. 4. Китайські товари мали саму низьку якість. 5. Оксана молодша мене на п'ять років. 6. Два нестандартних документа. 7. Чотири великих контейнера. 8. Ведучий інженер прозвітував за виконання завдань у біжучому році. 9. Фірма доставляє вантажі у самі найкоротші строки. 10. Цей метод найбільш ефективніший. 11. У зайця задні лапи довші передніх. 12. На конференцію приїхали самі кращі юристи. 13. Питання про педагогічну практику було внесене у повістку денну. 14. Декану історичного факультета ЗНУ доц. Ткаченко Віктору Григорійовичу від студента гр. 411 історичного факультета Бондаренко О.І. 15. До навчання відноситься сумлінно. 16. Він розумніший свого брата. 17. Завтра в університеті день відчинених дверей. 18. Цей засіб здібний вивести любу пляму. 19. Маєм виконати великий об'єм роботи. 20. Це сама відповідальна задача. 21. Самий поганий студент нашої групи після розмови з викладачам та матір'ю почав більш краще вчитися. 22. Вимогливіше Олени Василівни викладачки в університеті немає.

23. Об'єм курсової роботи має бути не менше 30 сторінок. 24. До молодшого сина батьки ставляться більш поблажливіше, ніж до старшого.

Завдання 8. Перекладіть словосполучення українською мовою.

Материально ответственное лицо; очередное мероприятие; на должном уровне; наличные деньги; на протяжении дня; на следующий день; неотложная помощь; обратный адрес; оказывать внимание; перечень расходов; письмо с уведомлением; повестка дня; путевой лист; удовлетворить просьбу; ущемлять права; учредительное собрание.

Завдання 9. Виправте помилки у словосполученнях і реченнях, зважаючи на норми вживання займенників.

Оця школа; заявили на весь голос, абихто з учнів; на мойому полі, на нашім городі, до цієї дати, оснащені краще всіх, залишилися в стороні, від тої точки, кожен вихователь, у мойому зошиті, кожної доби, для нас не підходить, самий факт дій, у своїх інтересах, вести свою політику, всего не осягнути, кожний знає, мати свою позицію, усякою ціною загострити увагу на..., по цілій країні, які ж адміністративні заходи можна вжити, цього завдання, твого сина, з мого боку, ні в якому разі, у твому записнику.

Інженер Потапенко закінчив роботу над своїм проектом, він наполягає на більш швидшому його обговоренні. Я пропоную усунути Василенко з посади лаборанта, яку він посідав, у зв'язку з його неоднаразовим порушенням своїх службових

обов'язків. Подайте звіт за свою роботу. Згадайте про зобов'язання, які ми взяли. Необхідно обмежити в правах усіх, хто їх порушує. Моя власна точка зору збігається з Вашою. Він представляє собою приватного підприємця. Любий висновок може призвести до непорозуміння.

Завдання 10. Перекладіть текст українською мовою.

История Киева, подобно истории всякого древнего и великого города, начинается с легенды. Киев основали три брата – Кий, Щек и Хорив – и сестра их Лыбедь, чьи имена остались в названии столицы Украины, киевских урочищ, а также реки, текущей по бывшей окраине, вдоль железнодорожного полотна.

Как всякий древний и великий город, Киев расположен на холмах, и холмов этих можно насчитать семь, то есть число совершенно необходимое для повествования, более сказочного, чем исторического.

Между лесистыми горами, по извилистым и глубоким ущельям, называемым также провальями и ярами, в Днепр и Лыбедь стремились ныне ставшие улицами реки, потоки и ручьи, и опять-таки их можно насчитать ровно столько, сколько требуется для поэтического сказания о городе, вечном, как столица Римской империи, великолепно, как Константинополь, священном, как Иерусалим (Н. Ушаков).

Числівник

Завдання 1. Визначте, до якої частини мови

належать слова.

Чотири, четверо, четвірка, учотирьох, удвох, двотомний, подвійний, двічі, надвоє, двоє, двійня, двійко, двієчко, обидва, двозначний, подвоїти, двома, сто, сотка, сотник, сотий, сотня, три, трійка, третій, втретє, по-третє, трієчник, дві треті, третина, одиниця, перший, наодинці.

Завдання 2. Провідмінійте подані числівники; поясніть особливості відмінювання і правопису.

536; 400; 780; 65; 704; 8850; 956; 2/3; кільканадцять; 27; 13,8; 2490; 90; 0; 57; кількадесят; 4/27; 1645, 7346278.

Завдання 3. Утворіть складні прикметники.

5 років, 3 кольори, 2 мови, 12 поверхів, 5 тисяч, 1 акт, 3 роки, 3 томи, 352 мільйони, 6 граней, 200 кілометрів, 43 роки, 34 тонни, 156 метрів, 4 місяці, 2 години, 28 градусів, 155 років, 82 дні, 2 поверхи, 3 яруси, 4 осі, 44 градуси, 23 роки, 100 відсотків.

Завдання 4. Запишіть у словосполученнях та реченнях цифри словами, уживаючи їх у відповідному відмінку.

1. Командир підрозділу із 7 підлеглими отримав розпорядження. 2. Добратися до 60 кілометра. 3. За 7 замками. 4. 600 ув'язненим була надана робота. 5. Близько 778 тонн металу не було оприбутковано на складі. 6. Жонглювати 11 м'ячами. 7. У 90 питаннях зі 100. 8. Урожай зібрали на 147 гектарах. 9. Знайшли пошкодження на 689 лініях. 10. Зі святом 8 березня. 11. На 136 львівських тролейбусах. 12. Працювали із 27 студентами.

13. Близько 46 відсотків. 14. Крокувало до 2385 осіб. 15. Торгували на 707 місцях. 16. На митниці протягом місяця відкрито близько 270 злочинів. 17. Без 15 копійок гривня. 18. Подолали 2/3 шляху. 19. На фабриці виробляють до 400 різновидів продукції. 20. Чи може людина говорити 20-25 мовами? А 40? Історія зафіксувала: людина може оволодіти 26, 27, 28 мовами (є такі приклади) чи вільно розмовляти 19 і знати ще близько 12 мов, а зі словником працювати ще з 54 мовами. 21. Надіслали вітання 77 працівникам. 22. Вітаю з 1 вересня. 23. Потоваришував із 7 однокурсниками.

Завдання 5. Узгодьте числівники з іменниками й запишіть цифри словами.

64 (селянин), 4 (брат), 550 (виріб), 162 (виборець), вітаю Вас із 24 (серпень), 2,5 (гектар), 3 (двері), півтора (раз), 43 (двері), 4 (мішок), 8 (ножиці) і 7 (ложка), 24 (теля), відповіло 4 (учень), 3,5 (год), 2 (товариш), 22(лютий), перед першим (грудень), 2,5 (кг), 5,5 (кг), 3 (л), 124 (км), 2 (сестра), 4,5 (млрд.), півтора/півтори (м), 200 (г), 3,5 (м), 11,5 (га), 0,5 (кг), 0,5 (год), 2 (батальйон), 3 (полк), півтора (тиждень), два з половиною (місяць), 4 (курсант), 23 (танк), 3 (боєць), 42 (автомат), 34 (бронетранспортер), 28 (солдат), 1/16 (фінал), 4 (голуб), 60 (вікно), 2 (громадянин), 32 (голубець), 8 з половиною (кілограм), між першим і сімнадцятим (лютий), 43 (харків'янин), 3 (додаток), півтора (аркуш), 6 (кілограм), 32 (львів'янин), 3 (брат), 4 (шматок), 44 (болгарин), 3 (професор), 23 (портрет), 4,5 (відсоток), 82 (слухач), 33 (канал), 4 з половиною

(рік), 2 (киянин), 3 з половиною (ложка), 22 (поверх), 32 (штани), 234 (студент), 2,5 (відсоток), 1000 (кілометр), 70 (слухач), 920 (гривня), 2 (стаття), 7 (варіант), 58 (депутат), 14 (примірник), 150 (градус за Цельсієм), 33 (квадратний метр), 40,3 (центнер), були присутні 64 (депутат), використали 1,5 (мільйон долар), з 478 (студент), до 929 (пасажир), $\frac{1}{2}$ (площа), засіяли $\frac{2}{3}$ (гектар), на 469 (гектар), замовили 20 (двері), 354 (тонна), 22 (фермера), від 2358 (гривня), 683 (кілограм).

Завдання 6. Спишіть. Цифрові позначення в реченнях запишіть словами. Поставте потрібні розділові знаки.

1. Найшвидша тварина суші заєць. Він може розвинути швидкість до 70 км/год, олень до 67, вовк 65, лисиця і козуля до 60 км/год. 2. Найбільшим морем, що омиває Україну, є Чорне море яке має площу близько 420 тис. км. Особливістю моря є зараженість його вод починаючи з глибини 150-200 м сірководнем. 3. Найбільшим серед кажанів є вечірниця велетенська довжина її тіла досягає 104 мм, маса до 76 г. 4. Багатовікова історія України як відомо втілена в біографіях більш як 30 тисяч міст і сіл. У їх числі понад 8000 міст селищ міського типу яким минуло понад 300 років. Деякі з них відсвяткували свій 1000-літній ювілей частина наближається до цієї дати. 39 найстаровинніших українських міст рішенням уряду 1976 року було взято під державну охорону. Крім того в Україні близько 5000 сіл яким теж понад 300 років вік деяких становить 1000 та більше років.

Завдання 7. Запишіть слова, замінюючи цифри літерами. Поясніть їх правопис.

2-процентний, 3-місячний, 4-ярусний, 2-поверховий, 3-акордний, 4-вимірний, 2-тисячний, 3-мільйонний, 2-хлористий, 1000-кілометровий, 500-річний, 3-індексний, 4-вимірний, 3-кімнатний, 2-мільйонний, 2-томний, 4-поверховий, 70-кілометровий, 60-річчя.

Завдання 8. Перекладіть і запишіть числівники українською мовою. Поясніть правопис числівників.

Ноль целых три десятых, девяносто, одна шестая, одиннадцать, четырнадцать, пятьсот, миллион, миллиард, седьмой, две третьих, семьдесят, пятнадцать, восемь, шестнадцать, второй.

Завдання 9. Запишіть словами можливі варіанти позначення часу. Уведіть їх до питальних речень, де б була мова про початок чи закінчення якогось заходу, події тощо.

9.35; 12.08; 23.30; 00.00; 15.36; 10.30; 19.45; 13.00; 17.15; 01.10.

Завдання 10. Виправте лексико-стилістичні помилки.

Болгарія одна з перших визнала..., більше ста тисяч чоловік, пів одинадцятої години, двадцять хвилин на десяту, без десяти одинадцята, за десять шостої, двадцять двоє окулярів, другим разом, на другий день після..., обидвома ногами, чверть по п'ятнадцятій, п'ять хвилин на десяту, за двадцять сьома, з гарантією один рік, ні одного разу, це був його перший дебют, півтора мільярди доларів, чверть на тринадцяту, буду в шістнадцять дня, більша

половина учнів, протягом семидесяти літ, зустріч о вісімнадцятій годині, за чверть до десята ранку, у тисячу дев'ятсот дев'яностому році, трьохрічна перерва, з кінця шестидесятих, без п'яти вісім, скільки годин, засідання відбудеться о одинадцятій годині.

Завдання 11. Відредагуйте речення.

1. В нашому вузі налічується півтора тисячі студентів.
2. Підприємство продає товари власного виробництва улюбій кількості.
3. Фірма відкриється на слідууючій неділі.
4. Слід відзначити, що Конончук В. до навчання відноситься сумлінно.
5. Більше семидесяти відсотків студентів 1 курсу успішно здали сесію.
6. Результати екзамену з хімії оголосять в 10 годин.
7. Запорізький завод придбає всяку олію влюбій кількості за договірними цінами.
8. Я працюю на другому підприємстві.
9. Стипендія – це грошова допомога, котра виплачується тим, що навчаються на денних відділеннях вузів і технікумів.
10. Пятдесят студентів склали іспит на відмінно.
11. Шістьсот підприємств знаходяться на межі закриття.

Завдання 12. Перекладіть текст українською мовою.

Університет

Средневековые университеты возникли в городах, где в школах были учителя, прославившиеся ученостью. К ним отовсюду, даже из других стран, стекались слушатели. Эти люди, попадая в чужую страну и в чужой город в эпоху, когда все были объединены в цехи, оказывались в условиях жизни западноевропейского города

бесправними і беззахисними... Горожане брали за жильє, сколько хотели, об'єдненні в цеха булочники і ремісники обирали іноземців; при частих зіткненнях і конфліктах суд держав сторону місцевих жителів. Тому ці самотні-чужеземці об'єдналися в союз – університет (від латинського „университас” – „сукупність”), куди входили і вчителі, і учні, а пізніше і прислуга учнів і навчаючих, і переписувачі книг, і продавці пергаменту, і навіть утримувачі бань, і трактирники. Короче, це було щось на зразок окремого цеха. Поступово університети отримали права і привілеї від королів, а міста були зацікавлені в них, так як велике кількість приїжджих оживляло торгівлю і ремісла. Тільки багато пізніше, з ростом університету, слово це стали трактувати не як союз, а як сукупність факультетів.

Дієслово

Завдання 1. Поставте дієслова у форму 2-ї особи однини та 3-ї особи множини теперішнього часу.

Мучитися, підкоритися, боротися, сміятися, тривожити, сипати, нівечити, гуркотати, ткати, колахати, дивитися, бурмотати, бурмотіти, гоїти, клеїти, лежати, цокотіти, цокотати, гнати, молоти, хотіти, ревіти, сопіти, гудіти, краяти, кроїти, бігти, боятися, стояти, спати, вчити, виголосити, стелити, слати, бачити, рости, волочити, волокити, колоти, солити, їсти, косити, нести, пити, реготати.

Завдання 2. Виправте словосполучення.

Бачити власними очима, довести про інформацію, треба було себе вбрати, опанувати професією, вибачити сина, доторкатися приладу, піклуватися за нього, шкодувати гроші, книга вийшла на багатьох мовах, ніхто вас не дорікне, дякувати слухачів, завдавати шкоду, навчатися математиці, хворіти грипом, працювати по сумісництву, звернутися по адресу, вибач мене, взятися за роботу, завдати прикрість, заслуговувати увагу, залучати в роботу, дякую вас, сміятися над ним, запобігати втрат, іде мова, навчати правилам безпеки, не було в чому одягнутися, опанувати технікою, опікувати один одного, ставити собі мету.

Завдання 3. Від поданих дієслів утворіть, де можливо, дієприкметники.

Вернути, закрити, почати, вірити, писати, усунути, їхати, замкнути, кинути, свистіти, жати, молоти, працювати, прогнозувати, мобілізувати, посивіти, написати, співати, кинути, звільнити, споживати, виконувати, роззброїти, допомагати, згоріти, товкти, простити, схопити, удосконалювати.

Завдання 4. Від поданих дієслів утворіть дієприслівники. Введіть їх у словосполучення.

Зійтися, показувати, грати, думати, перейти, помітити, зрозуміти, повертатися, вирішувати, затвердити, забезпечити, виконати, внести, зазначити, відстоювати, переробити, відвідати, підкреслити, наголосити, підписати, надавати, підтримати, запобігати, погодитися, спостерігати, призначати, збиратися, зібратися, нагородити.

Завдання 5. До поданих калькованих форм доберіть

українські відповідники, особливу увагу зверніть на засоби словотвору.

Інформуючий, діючий закон, виконуючий обов'язки, існуючі недоліки, багато мітингуючих, вражаючий ефект, задоволені відпочиваючі, головуєчий сесії, пануюча тенденція, доповідаючий на конференції, існуюча категорія, керуючий справами, обнадіюючі показники, стимулюючий чинник, існуюча система, зростаючі ціни, контролюючі органи, пояснююча записка, зростаюча інфляція, поважаюча себе особа, вичікуюча тактика, освіжаючий напій, обмежуючий кредит, плаваючий буйок, відчитуватися перед кафедрою, оточуюче середовище, знаючий працівник, виконуючий службові обов'язки, завідуючий складом, командуєчий армією, стимулюючі засоби.

Завдання 6. Перекладіть українською мовою.

Орган, контролирующий деятельность учреждений; люди, сидящие в этом зале; объект, исследуемый учеными, засекречен; человек, подозреваемый в краже; получены обнадеживающие нас результаты; на предприятии налажено производство приборов, измеряющих кровеносное давление; документ подписан А.И. Петренко, исполняющим обязанности начальника цеха; разочаровавшийся; законспектированный; стерегущий, инакомыслящий; невыполненный; вышеизложенный; вышепоименованный; вышеупомянутый; вышестоящий; занимаемая должность; потрясающий эффект; болеутоляющее средство; текущий год; содействующий следствию;

меняючися обставинства; бегущая строка; начинающий; следующий через станцию поезд; следующий советам врача пациент; следующие из сказанного выводы; следующие вопросы; вызываются следующие лица; в следующий раз; желаемый результат; заключаемый договор; употребляемый всеми; применяемый в промышленности; приобретенные навыки.

Завдання 7. Виправте мовностилістичні помилки.

Бачуть у продажу; бережись автомобіля; благоустроїти територію; числиться у списках; ходять чутки; ушімлювати інтереси; ніхто не хоче уступити; унаслідувала усі матеріальні цінності; я узнав, що вона родом з...; тягнув з вирішенням; з ним трапилася біда; це торкалося нашого питання; сходяться на думці; сходити з трамвая; строїтиса в шеренгу; страждають головними болями; стоятиму на законах моралі; стануть уроком іншим; сприяли виникненню кризи; це спричинило до ідеологічних помилок; справились із завданням; тісно співробітничать з учителями; співпадають дані; служити прикладом; курс долара росте; розписатися у відомості; розмовляти на українській мові; рішили задачу; рахувати правильним; радувати око; проявити інтерес; підсумки проводитимуться щорічно; шкоди не причинять; сторони притримуються умови; йому присвоєно звання; приносити неприємності; принести подяку; принесло збитків на суму; приклав найбільше зусиль; прийшли до висновку; прийнято до уваги; приймати заходи щодо; приймати участь; приводити приклад;

привести у належний стан; поступили заяви; поступив у лікарню; піднімаються проблеми; отримала визнання; не оправдав надії; одобрити проект; одержувати перемогу; одержав по заслuzі; об'явити збори відкритими; лишити прав власності; користуються попитом; іде мова; знати в чомусь толк; зміщати з посади; зложити повноваження; здійснюють тиск; здавати іспит; зачепили питання; захворіти кіром; заслуговеує уваги такий факт; закінчити навчання; добитися мети; говоріть даліше; впроваджувати в життя заповіти; винести подяку; вести себе ввічливо; взяв себе в руки.

Завдання 8. виправте помилки. Уникайте ненормативних форм дієприслівників та дієприкметників, замінюючи їх іменниками, іменниками із прийменниками, дієсловами.

Ведучий архітектор, перемігший, граючий у шахи, копіююча техніка, захворівший грипом, працююча людина, ворогуючі сторони, лікуючі властивості, допомога бажаючим, у біжучому році, вибраний на посаду, зміцнення виконавчої дисципліни, виступаючі зазначили, вищестоячих державних органів, відстаючий колектив, в інституті день відчинених дверей, дивлячись на обставини, дякуючи історикам, так би кажучи, дестабілізуючі факти, діюча особа в опері, забруднюючі речовини, заключні заняття, закуповочна ціна, зв'язуюча ланка, комплектуючі, миючі засоби, нанесені збитки, тимчасово непрацюючим будуть виплачені, облучений організм, перев'язочний матеріал, приведені показники, прийомні пункти,

прохолоджуючі напої, супроводжуючий документ, за текучий рік, узагальнююча міра, хвилюючий момент, підводячи підсумки.

Завдання 9. Відредагуйте речення.

1. Не дивлячись на дощі, господарства району цього літа вчасно закінчили жнива. 2. При прибутті поїзда зустрічаючі вийшли на перон. 3. Необхідно додержуватися регламента. 4. Представники делегації заключили договір про співробітництво. 5. Цей тезис не протирічить раніше затвердженому рішенню. 6. Керівництво нашої фірми вважає, що ваша фірма невчасно розраховується за предоставлені услуги.

Завдання 10. Перекладіть українською мовою словосполучення дієслівного типу. У якій сфері мовлення вони вживаються? Складіть речення з трьома словосполученнями (за вибором).

Бросать на произвол судьбы, принести вред, заслуживать внимания, ввести в состав, приносить неприятности, допускать ошибки, выискать с ответчика, вовлекать в работу, возмещение ущерба, вызывать протест, держаться в стороне, заключить договор, писать на украинском языке, давать свидетельские показания, зачислить на текущий счет, принять меры предосторожности, навестать упущенное, наводить справки, назвать по фамилии, одиноким предоставляется общежитие, приобщить документы к делу, расторгнуть контракт, удостоверить подписью, находиться в помещении, перевести на счет, подвергаться опасности, поступила информация, предоставит в

распоряжение, признать недействительным, прийти к согласию, экономить денежные средства.

Завдання 11. Перекладіть текст українською мовою.

Различные народы весьма по-разному используют взгляд в общении. Занимавшиеся этим вопросом этнографы делят человеческие цивилизации на „контактные” и „неконтактные”. В контактных культурах взгляд при разговоре и общении имеет большее функциональное значение (надо сказать, что люди контактных культур и стоят ближе друг к другу при разговоре и чаще прикасаются друг к другу). Это арабы, латиноамериканцы, народы юга Европы. К некоторым относят индийцев, пакистанцев, японцев, североевропейцев.

Шведы, разговаривая, смотрят друг на друга больше, чем англичане. Индейцы племени навахо учат детей не смотреть на собеседника. У южноамериканских индейцев племен витуто и бороро говорящий и слушающий смотрят в разные стороны, а если рассказчик обращается к большой аудитории, он обязан повернуться к слушателям спиной и обратить свой взгляд в глубь хижины. Японцы при разговоре смотрят на шею собеседника.

8. Синтаксичні норми

Завдання 1. Прочитайте словосполучення, виправте помилки. Запишіть правильно.

Закон вступає в силу, прийшов до висновку, довести для відома, виділити кошти для підручників,

не дивлячись на обставини, кидатися в очі, дякуючи підтримці, у порядку винятку, не в стані рішити, текучість кадрів, прийшла пропозиція, проректор по науковій роботі, зберігальна книжка, прикласти зусилля, по всіх питаннях, відмінити рішення, робота по виявленню, комітет по законодавчій експертизі, прожиточний мінімум, відстаючі студенти, займатися своєю справою, курси по вивченню української мови, це не складає винятку, малоімущі громадяни, заходи по поліпшенню умов праці, дебати по статті 10 Конституції, піднімати питання, схвалити рішення, по ініціативі, в заключення, відділ по захисту прав споживача, відложити засідання, по вівторках, біля восьмидесяти відсотків, виявилась в повну силу, українська мова для нього незрозуміла, положення справ, звідси витікає, що...; розробити міроприємства, привести приклади, високий показник продуктивності праці, взявся за роботу, потрібні робітники за такими спеціальностями, за браком часу, працювати по схемі, по питаннях комерційної торгівлі, по всіх напрямках, по замовленню, курси по вивченню української мови, по власному бажанню, по закону, надіслати по пошті, українець по походженню, міжнародне агентство по атомній енергетиці, забруднення повітря при експлуатації технологічного обладнання, у відповідності до програми.

Завдання 2. Перекладіть українською мовою.

По закону, по нашей инициативе, получают по счету, отпуск по болезни, мероприятия по..., вызвать по служебным делам, заместитель по

административной части, по Вашему требованию, сделать выводы, способствовать развитию, по май включительно, по просьбе, по вине подчиненного, по просьбе коллеги, по делам службы, уступить место, извините меня, испытать поражение, предотвратить падение, предоставить справку в деканат, включить в список, ухаживать за больным, приложить усилия, нуждаться в помощи, взыскать штраф, возмещать ущерб, действовать на основании, заключить соглашение, неприбыльная деятельность, привлечение специалистов, признать недействительным, каждый в отдельности, по вашему усмотрению, ввести закон в силу, вы правы, не в состоянии решить, пользоваться успехом, не явился из-за болезни, поехать в командировку, действовать в соответствии с правилами, в течении двух часов, в адрес, при любой погоде, поступить в университет, по нашей инициативе, по аналогии с известными событиями, по поручению деканата, значителен по своим масштабам, по образованию инженер-программист, по случаю юбилея, по многим причинам, выполнить по заказу, по всем направлениям, комиссия по делам несовершеннолетних, комиссия по составлению резолюции, ошибиться по невнимательности, по окончании срока полномочий, дежурный по общежитию, приказ по университету, известить по телефону или по почте, называть по имени и отчеству.

Завдання 3. Відредагуйте, де потрібно, синтаксичні конструкції з прийменником „по”: план по продажу, по всіх питань, по договору, комісія по перегляду

програм, по закінченні університету, по цій причині, по сумісництву, по телеграфу, по свідченням, черговий по району, великий по обсягу, сумувати по матері, номер по порядку (№ п/п), вивчити по конспекту, по єдиному зразку, по власній волі, інструкція по використанню, по закінченню терміну, рекомендації по поліпшенню, по направленню, заняття по розкладу, пішов по справах, розкидати речі по хаті, учитися по спеціальності, ходити по крамницях, тренер по шахах, ударити по м'ячу, комітет по пресі, ходити по гриби, робота по дослідженню, впускають по двоє студентів, по закінченні програми, по бажанню, по вказівці, по сімейним обставинам, працювати по інших пропозиціях, центр по техзабезпеченню, відпустка по 15 березня, працювати по плану, висновок по дисертації, кампанія по виборах, комісія по призначенню пенсій, комітет по цінах, невеликий по розміру, відпустка по догляду за дитиною, концерт по замовленню, рекомендації по застосуванню, відділ по боротьбі з організованою злочинністю, поїздка по роботі, з липня по вересень, працювати по контракту, довідка по телефону, торт по замовленню, подорож по морю, секція по баскетболу, по наказу міністра.

Завдання 4. виправте помилки, допущені у вживанні прийменникових конструкцій.

В довершення, в її склад увійшли, згідно поданої заяви, відповідно з інструкцією, раз в місяць, поставити в приклад, вступив в Харківський університет, у ці дні, не дивлячись на зміну у

регламенті, у цьому році, розміщений в 14 кілометрах від міста, комісія по складанню проекту постанови, алергія від ліків, задоволений від співпраці, для будь-кого зрозуміло, у відповідності з наказом, по закінченню зборів, для нас зрозуміло, крамниця буде відчинена з обіду, заходи по дотриманню чинного законодавства, згідно до запропонованого списку, за браком часу, за ініціативою Руху, дбати за справедливість, у залежності від виду документа, по формі документи бувають стандартні й індивідуальні, послати за хлібом, із-за погоди туристи не відвідали, мати претензії між собою, звертатись на адресу, тексти документів складаються по затвердженій формі, на власному досвіді знаємо, право на користування пільгами, під кінець дня, пропозиції по поліпшенню, оплата по тарифу, новий торговельний центр по вул. Городецькій, 17, понад 20 моделей телефонів по ціні 1 гривня, за довідками звертатись по телефону.

Завдання 5. Знайдіть тавтологію у поданих „живучих” висловах; поясніть, яке слово тут зайве і чому.

Заступник заміщатиме головного інженера, об'єднати воєдино, моя автобіографія, необхідно взаємно допомагати один одному, дублювати двічі, демобілізувати з армії, дивний парадокс, лікар-педіатр, окремі епізодичні явища, прогресувати вперед, колега по професії, старий ветеран, місцевий абориген, о двадцятій годині вечора, головний лейтмотив.

Завдання 6. Допишіть закінчення, узгоджуючи

присудок з підметом; поясніть вибір потрібної форми.

1. Більшість виборців проголосувал... за представників демократичного блоку. 2. Група депутатів звернул...сь до своїх виборців з проханням. 3. Більшість присутніх погодил...ся з промовцем. 4. Чимало курсантів просто не зна... як діяти в екстремальних умовах. 5. В головному корпусі вузу працюю... три буфети. 6. 51 студент склали залік. 7. 24 кандидат... балоту...ся на пост Президента. 8. П'ять студентів не з'явил...сь на залік. 9. Після одержання диплома кілька випускників залишил...сь працювати у вузі. 10. На рахунок заводу надійшл... 351 мільйон карбованців. 11. У лабораторії сиділ... шестеро першокурсників. 12. Низка положень потребу... уточнення. 13. Усі, хто не прибу... на заняття вчасно, будуть відраховані зі складу слухачів. 14. Ряд підприємств закінчува... вчасно укладати річні угоди. 15. 32 слухач... відрахован... з інституту. 16. Більшість молодих подружніх пар хотіл... б мешкати окремо від батьків. 17. У парламенті більшість депутатів вдягають маску. 18. ООН пров... чергове засідання.

Завдання 7. виправте, де необхідно, помилки, пов'язані з порушенням керування.

Повідомити директора, зазнати напад, чути власними вухами, інформувати директору, зазнати невдачу, оволодіти професією, хворіти грипом, додержувати тишу, говорити на англійській мові, опанування дисципліною, оволодіння знаннями, багатий ідеями, високий зростом, характерний

ситуації, притаманний для автора, властивий для нього, завідувач відділом, властиві для цієї професії, виступити у захист, ігнорувати думкою, доводити до відома, повідомити керівника, інформувати завідувачу, вживати ліки, їхати на тролейбусі, свідчити факти, дякувати дирекцію, постачати вугіллям, потребувати на допомогу, виконувати по розпорядженню, відповідно приказу, запобігти порушення, подякувати Вас, біля університету стоїть пам'ятник Івана Франка, завідуючий кафедрою, запобігати помилок, при житті письменника, згідно існуючих вимог, при вашій участі, ігнорувати попередженням, доглядати за хворим.

Завдання 8. Знайдіть помилки в поєднанні однорідних членів речення.

1. Біля шафи на підлозі стоять дві кришталеві вази, один графин, флакон одеколону, жіноча спідниця. 2. У магазині продаються екологічні малярні фарби: інтер'єрні, фасадні, ґрунтовки, металопластикові вікна та броньовані двері. 3. На другому поверсі універсаму можна придбати найрізноманітніші парфумерні вироби, освітлювальні прилади, іграшки, засоби для догляду за шкірою, шампунь, зубну пасту тощо. 4. Наш інститут і його професорсько-викладацький склад досягли значних успіхів у роботі. 5. Бібліотека поповнилась двома новими працівниками, комп'ютером, численними довідниками. 6. Власник складу-магазину заявив про викрадення з нього жіночого одягу: зимові чоботи (30 пар), пальта осінні (8 штук), дитячі чобітки (10 пар). 7. Приватний лікар

надає консультації, обстеження, лікування. 8. Хочете побачити Азію, Індію, екзотичні країни? 9. Правильно оформлюйте заяви, автобіографії та ділові документи. 10. Екскурсії по Львову, замках та Україні. 11. Має авторитет серед колег і артистичні дані. 12. Має почесну відзнаку Президента України і двох дітей. 13. Виявила інтерес і активність до шкільних заходів. 14. Протягом навчання виявляв активність у громадській та суспільно корисній роботі. 15. З повагою ставилася до вчителів та їхньої думки.

Завдання 9. Сталі сполучення ділового мовлення запишіть українською мовою.

Иметь место, оказывать (влияние, доверие, действие, любезность, предпочтение, почет, сопротивление), привести к изумлению, прийти к (заключению, соглашению, в негодность, к убеждению), заниматься исследованием, поднимать вопрос, в другой раз, без малейшего отлагательства, браться за работу, быть (в натянутых отношениях, в обиходе, в состоянии, осведомленным, полезным, правым, сведущим в чем), вводит (в должность, в наследство, в обиход, закон в силу), вести (занятия, к нарушению, к улучшению, переписку, себя, собрание, учёт), включить (в список, мотор, свет, в повестку дня), вносить (дополнения, изменения, исправления, предложения), занимать (должность, первое место), одерживать (верх над, победу), получать (деньги, задание, зарплату, образование, отказ, применение, согласие).

Завдання 10. Перекладіть текст українською мовою.

Вдумчивому наблюдателю, который изучал бы обстановку на Правобережной Украине 60-х годов XVIII века, было ясно: эта земля напоминает зловещее, почерневшее небо перед страшной грозой. В людях десятилетиями копился гнев, множилась ярость и обида, которые неминуемо должны были привести к трагическому социальному взрыву. Он и произошел весной и летом 1768 года. Современники назвали это мощное народное восстание „Колиивщина”.

Правобережье Украины, опустошенное „Руиной”, многочисленными набегами турок и крымских татар, необходимо было заселять людьми. Польское правительство обещало новым поселенцам, которые согласились бы обрабатывать эти земли, свободу и привилегии сроком на 30 лет. Но обещания остались на бумаге – крестьян ждало закрепощение, не менее жестокое, чем в соседней России. Польские магнаты (Потоцкие, Любомирские, Вишневецкие и другие) жили в роскоши и издевались над крестьянами в „лучших традициях” средневековья. При этом королевское правительство явно утратило всякое влияние и власть, а магнаты превратились в неограниченных властителей Речи Посполитой.

Завдання 11. Відредагуйте речення.

1. Підписку на газети і журнали можно оформити на протязі п'яти місяців. 2. Я зайду до вас в десять годин або подзвоню в три часа. 3. Много українських поетів і письменників другої половини

XIX століття в своїх творах піднімали самі болючі проблеми українського села. 4. Смачний кофе пропонували багаточисленним посетителям кафе. 5. Таке рішення протирічить діючій Конституції. 6. Ви праві, я все поміняю. 7. До нашого інститута в цьому году поступило триста чоловік. 8. Ніна Володимирівна, чи Вам повернули книжки, які я передав через Михайла Зленко? 9. Два брата грали в команді Міші Литвиненко. 10. Учителі подякували мене за лекцію на вчительську тему. 11. Ввести в склад комісії Іваненко Михайла. 12. По нашій ініціативі Гришу Соколенке було призначено головним бухгалтером заводу „Маяк”. 13. Сьогодні у Верховній Раді України піднімалися найбільш пекучі проблеми села. 14. Завтра в університеті день відчинених дверей, і більша половина студентів прийматиме участь у цьому міроприємстві. 15. Наша задача заключається в тому, щоб рахуватися з думками людей. 16. Мій тато робить в учбовій частині університета. 17. Як приємно переписуватись з рідними. 18. Міліціонер зупинив перебігаючого на червоне світло пішохода. 19. Я вже устроївся на роботу. 20. Потрібно співставити факти – це сприятиме вирішенню проблеми. 21. На наступний день його приволічуть до роботи. 22. Реферат складається з трьох розділів, вступу та заключення. 23. Не слід стіснятися своєї рідної української мови, а слід гордитися нею. 24. Сидячих в першому ряду, просять вийти на сцену. 25. Прийшли всі без виключення і ми приступили до обговорення. 26. Я рахую, що це знаходиться рядом. 27. Січас я все

ВІСНИКУ.

9. Офіційно-діловий стиль

Завдання 1. Виправте помилки, допущені в оформленні реквізиту „адресат”.

1. Директору Інституту Права та економіки Михайленку Івану Петровичу
2. Національному педагогічному університету імені М.П.Драгоманова
Відділу кадрів
3. Директору ЗОШ № 27 м. Харкова
Т.Р. Свиридову
4. Друкарня «Голос України» Головному редакторові
В.І. Кравченку
5. Ректорові Харківської гуманітарно-педагогічної академії
акад. Пономарьовій Г.Ф.

Завдання 2. Виправте помилки в оформленні реквізита „дата”.

23 грудня 2011 року, 15. X. 2001, 04.8.11, 05
серпня 2011 р., 13.10.2002, 18. 5.09, 27 люте 02 року.

Завдання 3. Виправте помилки в оформленні реквізиту „підпис”.

- 1) Директор ЗОШ № 85 м. Харкова
Бойко О.Д. (підпис)
- 2) Проректор з наукової роботи, проф.
(підпис) Грінченко С.К.
- 3) Директор фірми «Аква» (підпис) О.К. Іващенко
- 4) Директор ЗОШ № 153 (підпис)
А.М.Глущик
Завуч ЗОШ № 153 (підпис) Л.В. Максимчук

5) Декан факультету української філології
(підпис) Максименко О.Р.

Завдання 4. Знайдіть помилки в оформленні документа. Допишіть відсутні реквізити.

Деканові історичного
факультету
проф. О.О Іваненко
від студентки Корецької
В.М.

ЗАЯВА.

Прошу перевести мене з історичного на соціально-гуманітарний факультет.

Корецька В.М.

12.3.2011

Ректорові Національного
педагогічного
університету
ім. Г.С. Сковороди
акад. П.М. Прокопенку
студента III курсу
Київського
педагогічного інституту
Коваленка Івана

ЗАЯВА

Прошу зарахувати мене студентом III курсу факультету української філології (спеціальність — українська мова та література) у зв'язку з переїздом моєї родини на постійне проживання до м. Харкова.

1.06.2001 року (підпис)

І.В.Коваленко

Завдання 5. Складіть заяву, розмістивши подані реквізити відповідно до правил оформлення.

Заява. Прошу надати мені відпустку за власний рахунок з 01.10 по 15.10.2011 у зв'язку з сімейними обставинами. Директорові загальноосвітньої школи № 45 м. Харкова Токаренко М.В. 30.09.2011. Вчителя української мови Азаренко В.М. Підпис.

Завдання 6. Складіть зразки заяв: а) про зарахування на посаду; б) про дозвіл бути відсутнім на занятті; в) про вступ до вищого навчального закладу, г) про надання матеріальної допомоги; д) про звільнення з роботи; е) про надання відпустки.

Завдання 7. виправте помилки в адресуванні заяв.

1. Декану (і)нституту (м)енеджменту

Батькову Олександрю Петровичу

від студента Гусак Івана Петровича.

2. Директорові (п)родовольчого (м)агазину № 1

Котляр М.М. Магар В.К., проживаючої по адресу:

м. Харків, вул. С. Грицевця, буд. 37, кв. 45

3. Ректорові (п)олтавського (п)едагогічного

(у)ніверситету ім. В.Г. Короленка академіку

Матвієнко Петрові Максимовичу від викладача

Харковець М.С.

4. Деканові (ф)ілологічного (ф)акультету

(н)аціонального (п)едагогічного (у)ніверситету

(і)мені Г.С. Сковороди

(д)оц. Ромчук О.О. студента І курсу Коваленко

Василя Івановича

5. Ректору (к)іївського (п)едагогічного

(у)ніверситета академіку Матвієнко П. М. від

бухгалтера О.П.Лисенко

Завдання 8. Відредагуйте тексти заяв.

1. Прошу дати мені відпустку на 5 днів для здавання екзаменаційної сесії в ХНУ з 10 по 20 червня.
2. Прошу допустити мене до дострокового складання літньої екзаменаційної сесії.
3. Прошу надати мені відпустку на три дні через необхідність відвідати батьків.
4. Прошу звільнити мене з посади бухгалтера із-за важливих обставин.
5. У зв'язку з переходом на іншу роботу прошу звільнити мене з роботи молодшого наукового співробітника відділу історії та граматики української мови.
6. Прошу призначити мене на посаду вчителя математики в загальноосвітній школі № 32.
7. Прошу зачислити мене на роботу слюсаря 4-го розряду.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою.

В одном экземпляре, в связи с болезнью, личный листок по учету кадров, на должность, к заявлению прилагаю, восстановит в должности, отпуск за свой счет, тяжёлое материальное положение, отпуск по уходу за ребенком, принять в отдел, освободит от занятий, освободит с должности, сдавать экзамены, указанные документы.

Завдання 10. Відредагуйте заяву.

Керуючому
Білоцерківського
Будівельно-монтажного
треста №2
Глоджикурка Н.С.

Заява

Переконливо прошу звільнити мене з посади бухгалтера із-за таких важливих обставин:

- 1) низької заробітної платні;
- 2) упередженого ставлення головної бухгалтерши до її підлеглих
- 3) тяжкої психологічної атмосфери в нашому колективі;
- 4) крім того, мені дуже далеко їздити на роботу.

5.12.01.

Н.Д.Говоруха

Деканові Інститута
менеджменту
Крищенко Дмитру
Івановичу
від студента Климко
Сергія

Заява

Прошу дозволити не здавати екзамен по філософії 20.06.2000р., а перенести його на більш пізніший час, так як я із-за хвороби (дуже страшний грип) не встигаю підготувитись до нього.

Додаток: додаю справку від доктора щодо хвороби.

Дата

Підпис

Завдання 11. Виправте помилки в оформленні резюме.

1) ШАРОВ ОЛЕКСІЙ

Мета: Отримання роботи.

Досвід роботи: 2005-2011 р. підприємство «Кристал» м. Донецьк.

Освіта: 1982 - 1987 Інститут легкої промисловості м. Київ. Факультет: економіка легкої промисловості. Спеціальність: економіст.

Захоплення: комп'ютери, читання.

2) РЕЗЮМЕ

ГОРЯЄВОЇ ОЛЕНИ

Контактний телефон: 445-02-17

Мета: виконавчий директор спільного українсько-австрійського підприємства "Полімер".

Трудова діяльність:

1994-1996 рр. ТОВ "Пластик", головний менеджер.

Освіта: Міжрегіональна академія управління персоналом, Харків.

Додаткові відомості: на рівні користувача знаю ПК.

Завдання 12. Відредагуйте фрагменти резюме

1. Сімейний статус: холостий.
2. Сімейний стан: незаміжній.
3. Мета: працювати професіональним перекладачем.
4. Мета: робота юристконсульта в фінансовій сфері.
5. Мета: робота викладачем на кафедрі українознавства.
6. Особисті якості: відповідальна, організована, ініціативна, комунікабельна, ціленаправлена, пунктуальна, приємна зовнішність, бажання працювати.
7. Непогано розбираюся в комп'ютерних програмах, можу видалити любий вірус.
8. Додаткові відомості: диплом художника, володіння комп'ютером, права водія.
9. В досконалості знаю ПК, люблю музику і телебачення, відповідально відношусь до роботи.

Завдання 13. Складіть резюме від свого імені. Визначте посаду, на яку ви могли б претендувати з огляду на Ваш освітньо-кваліфікаційний рівень.

Завдання 14. З'ясуйте відсутні відомості; відредагуйте текст і запишіть, дотримуючись правил оформлення.

Я, Литвинова О.П., народилася в м. Красноград. У 1998 році пішла в перший клас середньої школи № 45. В зв'язку з переїздом моїх батьків до м. Харкова на протязі 2000-2009 рр. навчалася в середній школі

№ 85 згаданого міста.

У 2009 році поступила до ХГПШ на факультет початкової освіти.

Завдання 15. Використовуючи подані кліше, напишіть документи та визначте їх назву.

1. Народився у; пішов до школи, яку в ... році закінчив, у році вступив до ... ; брав участь.
2. Заміщення вакантної посади ...; маю досвід ...; освіта: ... роки – навчання на факультеті ... ; знання мов: ...

Завдання 16. Відредагуйте фрагменти автобіографій.

1. У 1998 році поступила в Харківський педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, який закінчила в 2003 році. По закінченні вузу призначили вчителем математики в школу №153. Приймаю активну участь у громадській роботі школи.

2. Я, Лисенко Надія, народилась в сім'ї службових в 1989 році, 15 жовтня, в м. Харків.

3. Матір – Бондаренко Ала Геннадіївна, народилася 1954 року в Одесі. За фахом – директор продовольчого магазину.

Тато – Бондаренко Іван Степанович, народився 1950 року у Василькові. За фахом він водій.

4. В 2001 році я вступив у Національний Авіаційний Університет, де навчаюся до теперішнього часу.

5. 1998 року поступила до сш, в якій провчилась три роки. 2000 р. перейшла до двадцятої п'ятої середньої школи, яку закінчила 2009 року.

6. Батько – Іванець Дмитрій Якович, працює в малому Підприємстві ”Ладога” на посаді замісника

директора по виробництву.

Завдання 17. Перекладіть українською мовою звороти, що вживаються в автобіографії та резюме.

В течение года, проживать по адресу, поступить в университет, личные достижения, конкурс на замещение вакантной должности, вступить в брак, диплом с отличием, в круг моих обязанностей входит, до сего времени, приобрести специальность, по истечении срока, по сей день, по специальности, учебное заведение, получить образование, привлекаться к работе, приобрести квалификацию.

Завдання 18. Допишіть відсутні анкетні відомості.

Характеристика

- 1) Буряковського Андрія Івановича, 1980 року народження, українця, освіта вища;
- 2) Учня 11 класу ЗОШ № 54
- 3) Випускника факультету української філології Національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
- 4) Тютюнник О.В., старшого викладача кафедри українознавства;
- 5) Губенко Дарини Михайлівни, економіста фінансового відділу.

Завдання 19. Напишіть характеристику на студента, що навчається з вами в одній групі.

Завдання 20. Виправте помилки в поданому документі. Допишіть необхідні реквізити.

Характеристика

на студента 1 курсу

Мороз Олену Петрівну, яка народилася у 1991 році у

м. Харків

Навчається Мороз Олена Петрівна на першому курсі. Протягом навчання зарекомендувала себе здібною студенткою.

Протягом навчання в інституті виявила активність у громадянській і суспільно корисній роботі.

20.04.2009 року

/Підпис/

Характеристика

Коваленко Іван Сергієвич зарекомендував себе як студент із великим розумовим потенціалом, бажанням до навчання, засвоєння нових знань. На протязі навчального року зауважень та скарг щодо поведінки не було. Коваленко І.С. завжди має свою власну думку, ніколи не боїться сказати, як він рахує. Він являється студентом з широкими перспективними можливостями.

Завдання 21. Відредагуйте подані речення.

1. Відношення в колективі необхідно обговорити.
2. Весь час підвищує свій інтелектуальний розвиток.
3. Він є на доброму рахунку.
4. Володіє високим рівнем психологічної культури. Постійно підвищує свою кваліфікацію. Виступає з лекціями та бесідами на педагогічну тему.
5. Вміє організувати учнів до роботи на пришкільній ділянці.
6. Отримав друге місце в районній олімпіаді по фізиці.
7. На протязі 2 років займав посаду ведучого економіста.
8. Старанно відноситься до своїх службових обов'язків.
9. Виявляв заінтересованість до точних

наук. 10. Має глибокі знання до навчання. 11. Проявив себе як викладач, досконало знаючий свою справу. Користується авторитетом колег. 12. У 1999 році зайняв посаду головного економіста. 13. На протязі навчання проявив себе як добросовісний учень.

Завдання 22. Перекладіть українською мовою звороти, що вживаються в характеристиці.

Быть на хорошем счету, возбудить ходатайство, выставлять кандидатуру на должность, должностные обязанности, здравомыслящий, освоить профессию, отношения с коллегами, получить звание, пользоваться авторитетом, прилагать усилия, профессиональный уровень, проявить себя, проявлять интерес, служить примером, уделять внимание.

Завдання 23. Напишіть довідку, розмістивши подані відомості відповідно до правил оформлення.

Руденко Марії Миколаївні в тому, що вона мешкає в м. Полтаві з 5 жовтня 2009 року; довідка; головний інженер житлово-експлуатаційної контори № 5 м. Полтави Я.В. Рябокрис; підпис; вул. Шевченка, 23, кв. 38; ЖЕК №5 м. Полтави; займає загальну житлову площу 48.10 кв.м.; 15. 07.2010.

Завдання 24. Відредагуйте текст довідки та виправте помилки в оформленні цього документа.

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Пред'явник цієї довідки, Москаленко Сергій Андрійч, справді навчається на п'ятому курсі історичного факультета Таврійського Національного

університета.

**БІЛОГІРСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
ДОВІДКА**

Видана Василенко О.П. в тому, що вона дійсно працює в Білогірській райдержадміністрації з 15.07.2002 р.

Завдання 25. Перекладіть українською мовою звороти, що вживаються в довідці.

В соответствии, проживать по адресу, выдано для предъявления в, являются студентом, состоять на учете, должностное лицо, должностной оклад, занимают должность, доход составляет... гривен, состоять в должности.

Завдання 26. Прочитайте анотацію. Допишіть відсутні реквізити.

Зубков М.Г. Сучасна українська ділова мова. - Х.

Підручник містить характеристику функціональних стилів сучасної української мови. Наведено типові зразки рукописних документів, їх класифікацію, складники й вимоги до укладання.

Розділ „Усне ділове мовлення” осягає основи культури мовлення. Запитання та завдання для самоконтролю допоможуть самостійно повторити теоретичний матеріал.

Завдання 27. Напишіть анотації до 2-3 підручників (посібників) за фахом, урахувавши всі вимоги щодо їх укладання.

Завдання 28. Укладіть прес-реліз про подію, яка буде відбуватися у вашому навчальному закладі.

Завдання 29. Напишіть звіт про практику,

використавши подані словосполучення.

За час практики навчився..., удосконалив навички..., незважаючи на..., у зв'язку з..., провів досліди..., під час практики відчув труднощі при..., брав участь у .., дібрав інформаційно-довідковий матеріал..., підготував і провів..., успішному проведенню практики сприяли....

Завдання 30. Напишіть звіт а) про екскурсію до музею (на виставку), б) про проведену науково-практичну конференцію.

Завдання 31. Запишіть українською мовою типові мовні звороти, що вживаються в оголошеннях.

Высылать по адресу, обращаться по адресу, по договорённости, предоставить услуги, вниманию поступающих, выгодные условия, к сведению граждан, оказываемые услуги, привлечение специалистов, оказывать помощь, при участии, обеспечить подготовку, объявить прием, текущий месяц, информация по телефону, явка обязательна.

Завдання 32. Напишіть оголошення про а) наявні оздоровчі путівки у студентському профкомі, б) навчання, в) роботу гуртка, г) зустріч з письменником.

Завдання 33. Відредагуйте фрагменти оголошень.

1. Об'ява. Сьогодні в клубі городського дома состоится торжественный вечер. 2. Міню трьохкімнатну квартиру у місті Харків на... 3. У зв'язку з ремонтом теплосіті вода буде відключена з.... 4. Запрошуємо усіх бажаючих прийняти участь в семінарі. 5. Мале підприємство підписує договори з мулярами і штукатурами. 6. Магазин проводить

прийом скляної посуду різної ємкості. 7. Посвідчення ліквідатора аварії на ЧАЕС ... рахувати несправжнім. 8. Молода сім'я зніме однокімнатну квартиру. 9. День відчинених дверей. 10. Курси по підготовці менеджерів. 11. Явка класних керівників обов'язкова. 12. 22 травня 2011 року о 18 годині відбудеться торжествене свято на честь закінчення учбового року. 13. Прем'єра нової вистави відбудеться 18 жовтня 2011 року. 14. Вхід 20 гривнів. 15. Тільки у нас! Самий широкий вибір найяскравіших, найякісніших шкільних канцелярських товарів за самими низькими цінами.

Завдання 34. Напишіть доповідну записку а) на ім'я декана вашого факультету про відрядження кращих студентів на Всеукраїнську студентську наукову конференцію, б) на ім'я директора школи про участь в олімпіаді.

Завдання 35. Напишіть пояснювальну записку на ім'я декана факультету про а) пропуски занять, б) причину неатестації, в) Вашу відсутність на заліковому занятті.

Завдання 36. Запишіть українською мовою типові мовні звороти, що вживаються в службових, доповідних, пояснювальних записках.

Доводить до сведения, оказать воздействие, по вине, ходатайствовать (о чем), прибегать к мерам в отношении (кого-чего), принимать меры предосторожности, прийти в негодность, ввиду того, что; в силу обстоятельств, соблюдать порядок, произошел инцидент, за неимением данных, умышленное искажение фактов.

Завдання 37. Складіть лист а) своєму одногрупнику, дотримуючись особливостей епістолярного стилю; б) на ім'я директора екскурсійного бюро з проханням допомогти в організації екскурсії по місту студентам, які прибули на практику; в) директора школи до міського управління освіти з проханням допомогти організувати відпочинок учнів із малозабезпечених сімей; г) до відділу середніх навчальних закладів про підсумок проведення міністерських контрольних робіт.

Завдання 38. Запишіть українською мовою типові мовні звороти, що вживаються в службових листах.

Благодарим Вас, в знак благодарности, сообщаем Вам, принять решение, принимая во внимание, в соответствии с решением, высокоуважаемый господин, заказное письмо, извиниться за причиненные неудобства, лицевой счет, обратиться по адресу, оказывать содействие, острая необходимость, письмо с уведомлением, получить отказ.

Завдання 39. Відредагуйте речення.

1. Шановна Тетяна Вікторівна! 2. Товариш Кондратюк! Висилаю Вам протокол загальних зборів. 3. Глибокошановний пан директор! 4. Висловлюю саму щирю вдячність за пропозицію. 5. Вельмишановна Лариса Леонідівна!

Завдання 40. виправте помилки в оформленні документа. Відредагуйте текст, допишіть відсутні відомості.

ПРОТОКОЛ №10

Присутні: 215 осіб

Повістка денна:

Складання звіту з виробничо-фінансової діяльності агрофірми за 2009 рік.

СЛУХАЛИ:

С.В.Марченко доповів про порядок підготовки й складання річного звіту

ВИСТУПИЛИ:

С.П.Дмитрієв – вказав на проблему як найретельнішої підготовки матеріалів звіту і заповнення таблиць.

/Підпис/

/Підпис/

ПРОТОКОЛ №3

Присутні: 254 особи

Повістка денна

Розглянути звіт Правління про результати фінансово-господарської діяльності ТОВ “ПК-сервіс” за 2008 рік.

Виступили: вказано на важливість внесення змін і доповнень до положення про Правління ТОВ. Голова ради ТОВ Павлюк Л.П.

/Підпис/

/Підпис/

Завдання 41. Складіть повний протокол загальних зборів студентів вашого факультету, самостійно визначивши порядок денний.

Завдання 42. Відредагуйте запропоновані словосполучення.

Головуючий зборів, піднімати питання, підвести підсумки, до навчання відноситься сумлінно, схвалити рішення, по ініціативі, в заключення,

відложити засідання, положення справ, що...; слідувати порядку денному, розробити міроприємства, високий показник продуктивності праці.

Завдання 43. Складіть протокол засідання студентської ради, на якому розглядають такі питання: а) проведення в інституті конкурсу кращого виконавця віршів; б) студентське самоврядування: стан і перспективи розвитку; в) заходи щодо упорядкування та озеленення території інституту.

Завдання 44. виправте помилки в наведених текстах. Допишіть необхідні реквізити.

1. Доручення

Доручаю Євгенєву Олексію Микитичу отримати належні мені, Безсонову Олегу Вадимичу, в касі університета гроші для відрядження.

2. Доручення

Шашенов Володимир Миколаїч доручає отримати в бухгалтерії заробітну плату за травень 2003 року Довгалюку Михайлу Степаничу.

Доручення дійсне до 15 червня 2003 року.

3. Доручення

Я, Петренко Рима Андрієвна, довіряю провести грошовий переказ на суму 700 (сімсот) гривнів моїй колезі Тютюнник Тат'яні Сергієвні.

14.09.2009 (підпис)

Завдання 45. Відредагуйте фрагменти доручень.

Довіряю отримати грошові кошти, довіреність чинна до ..., підпис завіряю, довіряю Прийменку Олександрю Анатолієвичу, ...получити мою

заробітню платню за квітень місяць, доручення дійсно до кінця червня місяця, підпис викладача Назаренко Ігора Матвієча затверджую.

Завдання 46. Виправте помилки, дописуючи необхідні реквізити.

Розписка

Кравець Іван Левич отримав свою трудову книжку в відділі кадрів 13 вересня 2009 року.

13.09.2009

/Підпис/

Розписка

Мною, Коваленко О.П., що мешкає по адресу м. Харків, вул. Данилевського 75, кв. 15, дійсно получено комп'ютер строком на чотири тижні. Обов'язково його поверну.

12.05.11

(підпис)

Завдання 47. Запишіть українською мовою типові мовні звороти, що вживаються в дорученні та розписці.

Бывший в употреблении, действовать в качестве доверенного лица, денежные средства, бывший в употреблении, заведующий складом, доверенность выдана без права передоверия строком на два месяца, доверяю получить, на основании, настоящей доверенностью уполномачиваю, причитающаяся зарплата, обязаться возратить данную сумму, указанный инвентарь, удостоверить подпись.

Завдання 48. Укладіть розписку про отримання а) певної суми грошей, б) навчальних посібників у тимчасове користування, в) трудової книжки.

Завдання 49. Відредагуйте подані речення.

1. За раніше домовленою домовленістю ми відвідали музей університету. 2. Заняття в університеті на цей день були відмінені. 3. В області науки й культури помітні деякі зрушення. 4. У цьому жарті є доля істини. 5. Дякуючи підтримці спонсорів, підприємство налагодило виробництво.

Завдання 51. Перекладіть текст українською мовою.

Австралія

В общении с деловыми партнерами рекомендуется избегать как чрезмерной суетливости, так и педантичности. Австралийцы предпочитают спокойных, неторопливых собеседников. Наиболее популярная тема — отдых. Если вы станете рассказывать, как обычно отдыхаете у себя на родине, к вам проявят интерес. Австралийцы очень любят спорт, поэтому приготовьтесь к тому, что ваши собеседники заведут разговор о скачках, серфинге, футболе и т.д.

В Австралии очень популярны красные вина местного производства. Считается, что они не уступают французским и калифорнийским. Беседуя с партнером, похвалите вкусовые качества австралийских вин, — и вы завоюете расположение вашего собеседника.

В Австралии деловые люди не придают большого значения одежде.

Приходить в гости с пустыми руками не принято: следует принести хотя бы бутылку вина.

Дистанция между собеседниками большая (60-100 см.).

Післямова

„Українська мова за професійним спрямуванням” – навчальна дисципліна, мета якої спрямована на комплексну мовну професійну підготовку студентів, що передбачає розкриття принципів організації україномовного тексту щодо його комунікативних властивостей у різних функціональних стилях.

Запропоновані види практичної роботи з мовним матеріалом сприятимуть розвитку логічного мислення, активізації творчого потенціалу студентів.

Практикум може використовуватися під час аудиторних занять з дисципліни „Українська мова за професійним спрямуванням”, а також при підготовці до них, для контролю за рівнем засвоєння студентами знань, набуття умінь і навичок після вивчення поточних тем і всього курсу.

Список рекомендованої літератури

1. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. — К.: "АртЕк", 1999.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. — К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2001.
3. Волкотруб Г.Й. Ділова українська мова з елементами практичної стилістики: Навч. посіб. — Українська мова та література. — 2002. — №29 — 31.
4. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика сучасної української мови. Використання морфологічних засобів мови: Навч. посіб. — К.: ТОВ "ЛДЛ", 1998.
5. Волкотруб Г. Й. Стилiстика ділової мови: Навч. посiб. — К.: МАУП, 2002.
6. Волощак М. Неправильно — правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації.— К., 2000.
7. Глушик С. В., Дяк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери. — К.: А.С.К., 2000.
8. Гнаткевич Ю. Уникаймо русизмів в українській мові. — К.: Видавничий центр "Просвіта", 2000.
9. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. — К.: Рідна мова, 2000.
10. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. — К.: Рад. шк., 1986.
11. Ділова українська мова: Навч. посіб. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2000.
12. Ділова українська мова: Посібник для студентів вузів / За ред. Н. Д. Бабич. — Чернівці: Рута, 1996.
13. Зубков М.Г. Сучасне українське ділове мовлення.— Харків: Торсінг, 2001.— 384с.

14. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне "я". — К.: Видавничий центр "Академія", 2001.
15. Кочан І. М., Токарська А. С. Культура рідної мови.— Львів: Світ, 1996.
16. Культура мови на щодень. — К.: Довіра, 2000.
17. Культура української мови: Довідник. — К.: Либідь, 1990.
18. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. — К.: Либідь, 1999.
19. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2000.
20. Російсько-український словник-довідник "Порадник ділової людини". — К.: Основи, 1995.
21. Словник-довідник з культури української мови. — Львів: ФЕНІКС, 1996.
22. Словник іншомовних слів: 23.000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. — К.: Довіра, 2000.
23. Тараненко О. О., Брицин В. М. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування.— К.: Рідна мова, 1996.
24. Український орфографічний словник: Орфогр. словн. укр. мови: Близько 143000 слів / Уклад. М. М. Пещак та ін. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Довіра, 2002.
25. Український правопис. АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. — 4-тє вид., випр. і доп. — К.: Наукова думка, 1993.
26. Універсальний довідник-практикум з ділових

паперів. – К.: Довіра, 1998.

27. Чак Є. Д. Чи правильно ми говоримо? — К.: Освіта, 1997.
28. Шевчук С. В. Службове листування: Довідник. — К.: Літера, 1999.
29. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. — К.: Вища шк., 1997.

Підп. до друку 09.02.2012. Формат 60×84 1/16. Спосіб друку – ризографія
Умов.друк.арк. 5,6. Тираж 100 прим.
Ціна договірна

Віддруковано ФОП Якубович І.І.
61072, Харків, вул..С.Єсеніна, 17, к.1